

34

Colectia POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

RUDOLF DAUMANN

Mauki

EDITATA
DE REVISTA
ȘTIINȚA
TEHNICĂ

RUDOLF DAUMANN

BOȘIMANUL MAUKI

*Traducere din limba germană
de Ovid Rîureanu și Simona Herda*

Colecția „Povestiri științifico-fantastice”

34

O VESTE BUNĂ PENTRU CITITORII NOȘTRI

„...COLECȚIA DV. NE PLACE, DAR ȘI MAI MULT NE-AR PLĂCEA DACĂ AR APĂREA MAI DES...”

Nenumărate scrisori ale cititorilor ne-au exprimat acest dezi-
derat. Ca răspuns la sugestiile și dorințele publicului, începînd de
la 1 martie 1957, fasciculele colecției noastre vor apărea la fiecare
zece zile, la 1, 10 și 20 ale lunii.

Din motive tehnice, textul de pe ultima pagină a copertei n-a
mai putut fi schimbat. Rugăm pe cititori să facă singuri cuvenita
rectificare.

★

LUCRĂRI CARE VOR APĂREA ÎN COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE”

Nr. 35-36 — „PITICH ÎN ȚARA LUI GULIVER”,
povestire satirico-fantastică de ȘTEFAN TITA

Nr. 37-38-39-40-41-42 — „PE URMELE ZIMBRULUI”,
roman istoric de VICTOR EFTIMIU

Nr. 43 — „ATOL FAKAOFO”,
nuvelă de I. EFREMOV (traducere din limba rusă)

BOȘIMANUL MAUKI

de RUDOLF DAUMANN

Micul boșiman¹ cu pielea galbenă de la ferma de oi caracul ce se afla la marginea marelui deșert Kalahari, la răsărit de Rietfontein, și aparținea burului Krișansen, se numea Ma-uski-ksi.

Dar care african² ar fi putut să pronunțe corect un cuvânt boșiman, cu plescăiturile și șuierăturile sale ciudate? Lui Ma-uski-ksi i se spunea pur și simplu „Mauki” și chiar trufașii hereri³ și veseli hotentoti din serviciul burului⁴ Krișansen îi porunceau: „Mauki, vino încoace! Mauki, du-te acolo!”.

Cu cinci ani în urmă, când era încă un copil, Mauki fusese alungat din țara Kaukau⁵ de seceta cea mare, atunci când se veștejiseră și dispăruseră pînă și pepenii deșertului — atît de rezistenți la uscăciune.

În marșul spre sud, numai el supraviețuise din mica hoardă. Ceilalți pieriseră toți de o sete groaznică, înainte să ajungă în valea riului Epukiro.

Pitter Krișansen îl găsisse pe tînărul Mauki pradă febrei și delirului, la marginea lacului, care în timpul cel lung al uscăciunii se transformase într-o mocirlă neînsemnată.

La început, burul cel lung voi să-l alunge cu cravașa, dar îi veni o idee mai bună. Înșfăcă picul slăbănog, îl sui pe șaua bouului de călărie, îl duse în țarcul vitelor de la ferma sa și porunci bucătăresei care se îngrijea de servitorime, o hotentotă bătrînă cu numele cucernic de Maria Magdalena:

— Pune-l să răzuie cazanele și dă-i să bea apă cu țărițe de care nu mai au nevoie oile. Vrei să-i coci o turtă?! Uite, Maria Magdalena, din făina ta poți să-i faci cite vrei. Cum s-o pune pe picioare, trimite-l să-l ajute pe bătrînul Rietboy la turma cea nouă de oi caracul.

¹ Boșimani — popor care trăiește în tufișurile de la marginea pustiului Kalahari, în Africa sud-vestică. Un boșiman măsoară în înălțime cel mult 1,45 m.

² Africanzi. — albi născuți în Africa, îndeosebi cei ce se trag din buri.

³ Hereri — buni crescători de vite, sînt un trib al cafrilor africani.

⁴ Buri — coloniștii din Țările de Jos veniți în Africa în secolele al XVI-lea și al XVII-lea.

⁵ Kaukau — țară în partea nord-răsăriteană a Africii sud-vestice.

Și în locuința lui de la fermă, burul luă un caiet subțire și scrise cu litere mizgălite: anexa nr. 1 la contractul de muncă nr. 169, încheiat între crescătorul de oi caracul Pitter Krișansen, stăpînul fermei Epukiro-Est, din protectoratul Beciuana¹, și boșimanul... Numele îl lăsa nescriș.

Pe prima pagină a registrului de salarii înregistra: hrană, găzduire și ajutor medical pe 65 de zile a câte 5 șilingi pe zi, adică în total 16 lire și 5 șilingi, după valuta Uniunii Sud-Africane; îmbrăcăminte furnizată, și anume...

De asemenea, găsisse de cuviință să-i pună în socoteală picului înfometat, fără să poată deocamdată stabili suma, niște pantaloni vechi de călărie, o hăinuță de bumbac sfirtecată și două cuverturi de lînă zdrenșuite. I se spusese băiatului că în orice caz, înainte de a hoinări iarăși prin lume, va trebui să lucreze pentru cel puțin 50 de lire sterline.

Bineînțeles, exploatarea silnică a indigenilor era interzisă în protectoratul Beciuana. O lege a coroanei stabilea obligativitatea contractelor de muncă scrise și ținerea unei evidențe exacte în registrele de salarii. Inspectorii cu problemele muncii aveau dreptul să controleze toate acestea. Burului Pitter Krișansen, nici unul nu putuse să-i impute vreo abatere. Iată împrejurările în care Mauki intrase în slujba lui.

Creșterea oilor caracul în sud-estul Africii era o adevărată loterie. Oamenilor de acolo le lipsea experiența îndelungată pe care o au în creșterea acestor liniștite și gingașe oi, cu coada groasă, uezbecii și crescătorii de caracul ai republicilor din Asia meridională ale mării Uniunii Sovietice.

Pe proprietarii buri și germani ai turmelor de caracul nu-i interesa decât să obțină cât mai multe persiane². Ei se dau în vînt după blana mieilor de o zi cu lina încrețită foarte fin. Din ea se obțin, după o oarecare prelucrare, cele mai prețioase persiane. Comerțul de blănuri valorifică foarte mult blana mieilor caracul fătași timpuriu. Firește, era interzis să li se forțeze nașterea cu lovituri sau prin călcarea cu piciorul. Dar oare pentru ce exista otrava de secară măluroasă³? O injecție în vinele blindului animal și, după douăzeci și patru de ore, puteau fi întinse la uscat pe scîndură cele mai elegante pielicele.

Desigur, adeseori animalul se prăpădea de febra laptelui sau de vreo infecție. Se înțelege că atunci vinovat era ciobanul, întotdeauna acuzat că s-a îngrijit prea puțin de oata suferindă, atât de prețioasă. Uzbecii îi lasă mamei cel puțin un miel cînd produc persiane. Dar crescătorii de caracul de la marginea marelui pustiu african Kalahari văd în creșterea mieilor o risipă de energie. Pe cale artificială ei silesc oile să fete de două ori pe an. Și dacă dau greș, vina o poartă în mod vădit numai trîntorii cu pielea neagră sau galbenă — hererii, hotentotii și boșimanii — fiindcă nu se conformează obligațiilor ce decurg din contractul de muncă, bogat în paragrafe.

¹ Beciuana — țară în Uniunea Sud-Africană, cu capitala la Mafeking.

² Persiane — blănurile fine de miel negru din Uzbekistan (N. tr.).

³ Ergotină (N. tr.).

În caz de îndărătnicie, baas-ul, adică stăpînul fermei, era îndreptăţit să-şi constrîngă muncitorii la îndeplinirea obligaţiilor contractuale, aplicîndu-le o uşoară corecţie corporală.

Burul Pitter Krişansen nu era un stăpîn fioros. Ca nu cumva servitorimea să-şi piardă capacitatea de muncă, el nu folosea ciomagul în mod exagerat. Dar gîrbaciul îl lăsa să joace cu uşurinţă pe spinarea slugilor sale. Mauki avea să cînte în curînd un cîntec în această privinţă.

Cînd birui febra şi sîrşeala şi putu iarăşi să se jînă singur pe picioarele lui uscate, Mauki îşi exprimă, cu multe plescăituri şi gesturi ciudate, recunoştinţa faţă de bătrîna bucătăreasă hotentotă, promiţîndu-i că-i va aduce pielea unei vipere, plină de grăunţe de aur din pustiul cel mare. Da, în Lutyahau, adică în inima ţării veşnic uscate, acolo unde umblă numai boşimanii cei mai curajoşi, se află grăunţele galbene. Mauki cunoştea vîgăunile din munţii Ngam-Ngam, unde se găsea metalul ciudat din care nu s-ar putea ciocăni nici măcar o sulă pentru găuritul pielei tăbăcite.

Ceea ce hotentota nu înţelegea, Manki desena cu o bucată de cretă roşie pe lespezile de piatră netede ce se aflau din belşug în iarba uscată a platoului. Şi bătrîna Maria Magdalena rîdea de parcă i s-ar fi povestit ultimul eveniment scandalos din Rietfontein. Ea nu lua toate acestea drept bune. Boşimanii au o închipuire vie. Cînd, în dimineaţa următoare, ieşi de sub coviltirul reformat al căruţei ce-o apăra de amarnicul frig al nopţii, Mauki nu mai era nicăieri.

Pornise iarăşi într-o mare călătorie prin ţara Kaukau şi desertul Kalahari.

Baas Krişansen se făcu roşu cînd află că Mauki dispăruse. Nu-l socotise atît de restabil pe băiatul cu pielea galbenă. Altfel l-ar fi silit de mult să-şi îndeplinească noile obligaţii de muncă. Nu, să nu pue şaua pe boul de călărie. Astăzi putea s-o pună pe cal. Doi vînători hereri aduseră, legaţi de curele lungi, cîinii cu picioare înalte — cîinii poliţişti englezeşti — îi puseră să miroasă pledurile zdrenţuite pe care dormise fugarul şi apoi începu urmărirea lui Mauki.

Boşimanul mergea liniştit.

Cînd soarele amiezii strălucea pe colinele de lut împietrit, de un galben orbitor, de pe malul de răsărit al riului Epukiro, următorii văzură un punct negru tîrîndu-se în vale.

— Acolo-i zdrenţărosul! gîfii baas Krişansen şi îşi şterse de pe frunte picăturile de sudoare ca mîrgăritarele.

— Dezleagă cîinii, Okahula! Dar să nu le luaţi botnişele. Mauki mă costă prea mult. Dacă-i sfişie gitlejul cu dinţii... ce mă fac cu cele 50 de lire sterline ale mele? De sus, văzură cum cîinii asmuţiţi se micşorau ca nişte linii cenuşii... douăsprezece linii cenuşii care se aranjau ca un ornament bizar în jurul punctului gros şi negru din mijlocul lor.

Baas Krişansen călărea liniştit în josul colinei. Cei doi vînători hereri alergau înainte rizînd.

Astfel îl găsiră pe Mauki, care sta ghemuit pe călcile şi se rostogolea în nisipul fin ori de cîte ori cîinii săreau asupra lui,

parcă jucindu-se. Deși ținea în mână un rețevai tare de lemn cu ghimpi, nu cuteza să-l ridice împotriva cîinilor zburdalnici ai stăpînului. Stînjinit, se lăsa mereu răsturnat de animalele asmuțite, care-și înfîgeau ghearele în carnea lui. Ca să le liniștească, spunea mereu :

— Tsec, tsec... cialî!

Mai multe cuvinte nu găsi Mauki nici cînd baas Krișansen pîntecosul bur, reproșîndu-i păcatele, făcu să-i joace pe spate gîrbaciul mlădios, dar tare ca piatra.

— Stricare de contract, păduchiosule! Zece ani închisoare în lanțuri pentru furt de notorietate publică. (Și gîrbaciul rupse din fundul pantalonilor zdrențuiți un nou triumf). Am să te învăț eu să respecti legile autorității și ale lui Dumnezeu. Gunoierule! Haide, iute, înapoi la fermă... sau iau botnițele cîinilor!

Mauki înțelegea prea puțin din vorba domnilor albi. Cu toate acestea apucă drumul indicat de gîrbaci pițigăindu-se:

— Tsec... tsec... cialî! Mergea în sus pe valea rîului Epukiro, clătîindu-se din cînd în cînd în dogoarea sclipitoare a după-amiezii. În sfîrșit, frînt de oboseală, se prăbuși lingă cazanele pline de funingine ale Mariei Magdalena.

A doua zi, Mauki află că pentru el nu mai era posibilă nici o hoinăreală prin draga lui țară Kaukau sau în marele deșert Kalahari, alîta timp cît nu și-a achitat datoriile către baas Pitter Krișansen de la ferma Epukiro-Est.

Rietboy, bătrînul owamb¹, fu chemat, și de brațul lui tremurător a fost ferecată cătușa care l-a legat cu un lanț de oțel de piciorul stîng al tînărului boșiman, pentru ca acesta să învețe toate secretele experimentalului crescător de oi.

Stăteau legați împreună de mai bine de un an, cînd Rietboy închise pentru totdeauna ochii săi stînși și oboșiți. Două zile cără Mauki cu spinarea lui îngustă trupul descompus al bătrînului, pînă cînd fu, în sfîrșit, eliberat, înaintea fermei, de lanțuri și de mort. Din acest moment, i se aduse la cunoștință de două ori pe an cîte zile și săptămîni mai trebuie să lucreze ca să se achite de marea datorie pe care o avea la baas Krișansen.

Dat fiind, pe de o parte, destoinicia și credința cu care îngrijea turma de oi caracul, iar pe de altă parte meșteșugurile contabilicești ale pîntecosului bur, Mauki n-ar fi trebuit să-și recapete niciodată libertatea. Rietboy îngrijise 20 de oi și 5 berbeci; acum se făcuseră 110. Totuși, baasul nu se gîndea deloc să-i dea sirguinciosului boșiman un om ca să-l ajute. Din vreme în vreme, atunci cînd scotea mai multe pielicele persiane decît se aștepta chiar fermierul, îi dăruia ca premiu un corn de vacă cu tabac de tras pe nări. Dar mai ades juca pe spinarea lui gîrbaciul, pus în funcțiune ori de cîte ori vreuna dintre prețioasele oi pierea din pricina pretinsei metode științifice a nașterii timpurii.

Lui Mauki, Mariei Magdalena, care ar fi avut părul alb ca zăpada dacă i s-ar fi dat timp să și-l spele de fum, îi vindeca rănile cu buruienii fierte și cu plasturi de nămol și îi dădea curaj. Între timp, băiețandruț ajunsese un bărbat.

Rămăsese mic de statură, costeliv, cu mușchii și vinele acoperite

¹ Owambî — trib de negri.

de o piele galben-brună, cornoasă. În jurul gurii și bărbiei, îi crescuseră smocuri de barbă. Părul îi era des, creț, zbîrlit, împrăștiat peste fruntea joasă parcă spre toate punctele cardinale. Picioarele le avea în formă de X, cu tălpile lor cornoase putea să fugă repede cînd îl striga stăpinul sau cînd vreo oaie își anunța, cu behăituri jalnice, ora fătatului.

— Cu boșimanul ăsta, parcă bunul Dumnezeu s-a exersat înainte de a-l face pe om! Își dădu o dată cu părerea baas Krișansen într-una din orele sale consacrate gîndirii, după ce închisese Biblia cea veche a familiei — singura lectură care se găsea în ferma Epukiro-Est, în afară de catalogul caracul, de cărțile despre creșterea oilor și unele reviste lunare ilustrate. Acestea rămăseseră de la ultima vizită a celor trei fii ai burului, care învățau la Pretoria, Capetown și chiar la Oxford (dacă ne referim la cel mai tinăr). Studiau dracul știe ce: istoria pămîntului, medicina veterinară, iar unul dintre ei urma să devină avocat ca să-și poată cîștiga lirele sterline ca judecător al coroanei sau și mai bine ca avocat iscusit la Mafeking ori Livingstone.

Era prin 1945. Cel de-al doilea război mondial fusese cîștigat, dar legile rasiste ale nemților rămăseseră în vigoare. În Africa de Sud se aflau sub oblăduirea dreptului excepțional toți oamenii de culoare, fie ei indieni, basuți, cafri, boșimani, hotentofi, matabeli, gricvași sau zuluși... Nu lipsea decît ca și evreii din Johannesburg să fie aruncați în aceeași oală, după cum cereau mulți care cugetau întocmai baasului de la ferma Epukiro-Est.

Băștinașii nu aveau voie să depună ca martori împotriva unui alb nici atunci cînd era vorba de o crimă capitală. La nevoie, cînd ar fi fost totuși necesară audierea unui martor de culoare, acest lucru nu-l putea decide decît cel mai înalt judecător al coroanei. Astfel, miile de cazuri ce se prezentau n-ar fi ajuns toate la judecată nici în anul 2000. Posesiunea de pămînt exista pentru cei de culoare numai cu anumite rezerve. Cei care nu aveau pămînt propriu trebuia să dovedească în fiecare trimestru comisariatului districtual îndeplinirea obligațiilor de muncă. Pe baas Krișansen aveau de ce să-l bucure legile oamenilor albi.

Cînd dogoarea devenea de nesuportat, cînd ultimele firicele de iarba care creșteau printre lespezile de ardezie și bulgării de lut din valea rîului Epukiro începeau să se usuce, iar ciobanii trebuia să sfărîme cu securile pepenii deșertului pentru a potoli foamea flăminzelor caracul, baasul — aubaas, marele stăpin, cum îi ziceau lingușitorii — îi invita pe Mauki și pe celelalte ajutoare ale sale la fermă, firește, întotdeauna unul cite unul, intrucît în perioada aceasta grea turmele aveau nevoie de o îngrijire cu totul deosebită. Așezat într-un balansoar sub un salcîm verde, împodobit cu lumini multicolore și globuri strălucitoare, pîntecosul fermier avea în dreapta sifonul ținut la gheață, iar în stînga o sticlă de whisky. Își turna whisky într-un potir făcut din tulpina unei plante, adăuga puțin sifon și da amestecul pe gît trîncănind.

— Crăciunul, Mauki! Un Crăciun vesel... Ah, tu n-ai idee ce este Crăciunul. Pruncul Isus în iesle... în grajdul din Bethleem, Mauki, și îngerii care cîntau. E adevărat asta, găgăuță. Desigur că tu nu poți să-ți închipui cum este...

Și apoi începea să răcnească un cîntec din sud-est.

— Tia, Mauki! Hai să facem socoteala! Trebuie să fie or-

diue. Tu ai primit... Și citea dintr-un caiet albastru subțire, cu coperta din ce în ce mai destrămată. Hrană după rangul prim al contractului pentru 365 de zile a trei șilingi pe zi; apoi îmbrăcăminte, adăpost după rangul al doilea; mai departe ca avans și rabat; în sfârșit, pentru aranjarea numeroaselor tale vizite... totul este însemnat aici, Mauki... face în total 156 de lire sterline și 10 pence... din care se scade: simbrie, premii, daruri, 106 lire sterline și 10 șilingi... Rămân în favoarea ta 50 de lire sterline. Despre celelalte fleacuri nici să nu mai vorbim; să le trecem la contul profit și pierdere... Așa...

După asemenea socoteli, Mauki răminea în debit la baas Pitter Krişansen cu 250 de lire sterline, pentru care trebuia să dea o chitanță lăsându-și amprentele a două degete.

— Uite ștampiliera... Așa-așa, rostogolește domol de la dreapta spre stînga. Bravo, se vede bine urma degetelor! Mauki, dacă n-ai fi fost un hăiat atît de cuminte, de mult te-aș fi alungat în pustiu! Kalahari, acolo unde este cea mai mare uscăciune. Ai 250 de lire sterline datorii! Tinere, tinere, adică tocmai cît fac 40 de picuțe persiene din cele mai fine. Ei, și acum să te cînstesc. Și îi arăta în colțul camerei, lîngă o sfîclă pînecoasă un pahar de tablă turcit.

Și în timp ce boșimanul răsturna rachiul în gîllejul său uscat, baasul răcnea:

— O brad frumos, o brad frumos, cu cetina tot verde!... Hai, ieși afară, Mauki, ai început să puși... Tu nu ești verde doar vara..., ci chiar și iarna...

Și din nou baasul începea să ridă zgomotos, pentru că în țara asta blestemată, de la marginea marelui deșert Kalahari, toate se petreceau pe de-a-ndoaselea: vara era iarnă, iar iarna cea mai dulce — vară. Zăpada nu cădea niciodată, chiar dacă în nopțile cele mai friguroase apa din lighean îngheța pînă la fund. Și brazil! A naibii chestie, brazil se vedeau doar pe ilustratele de Crăciun trimise cu prilejul sărbătorilor de niște tineri distinși împreună cu niște domnișoare subțirele ca fusul. Dar oricum ar fi fost, se găsea și aici la fermă un rachi bun și sifon rece... Și lucrul cel mai de seamă: fermierul avea un cont important la Southern-Africa Bank din Capetown, filiala Rietfontein. Copiii la învățătură în Pretoria, în orașul de lîngă muntele Tafelberg și în deșertul și cețosul Oxford se vor bucura cînd vor primi cecurile pe care le trimite „bătrînul“.

Maria Magdalena l-a întrebat pe Mauki, care se cam ciătina pe picioare:

— Și ce ți-a dăruit de Crăciun baasul?

— Basamac! plescăi din limbă boșimanul. Trei pahare pline. Și i-a cîntat lui Mauki un cîntec frumos!... Dar se posomorî deodată și se așază pe vine, amărît de tot, lîngă cazanul cel mare cu mei.

— Inșă datoriile au ajuns iarăși mari. 5 degete ori 5 degete, ambele mîini lire sterline!

— Alte 50 de lire noi pe lîngă cele vechi! se aprinse bucătăreasa. Mauki, și ți-ai lăsat urma de la degete?!

El dădu necăjit din cap, în timp ce se legăna pe călcîie de la dreapta la stînga.

Maria Magdalena îl dojeni în gura mare:

— Mauki, tu boșiman prost! Baasul ar fi trebuit să-ți dea în mână 50 de bucăți licioase de aur pe cit de harnic ai fost și pe cit de norocoasă a fost mina ta în crescătorie. Baasul e un pungăș. Așteaptă numai, cînd o veni călare la Epukiro domnul inspector, am să-i spun eu: cercetează registrul cu plata lui Mauki. Și cu am să stau lingă el și am să-i spun: nu i s-au dat astea, Sir! Nu, n-a primit!... Și tu ai să dai din cap, așa... și așa...

El trebui să repete lecția, deși amîndoi știau prea bine că o asemenea zi a socotelilor nu va veni niciodată. Nici Maria Magdalena, de altfel ca toate slugile fermei, nu terminase niciodată cu datoriile la stăpînul din Epukiro-Est. Bătrîna aruncă cu mina încă o bucată de seu de berbec în meul care fierbea în clocote și-i umplu după aceea lui Mauki întregul tin — vasul de tablă în patru colțuri, care altădată conținuse trei galoane¹ de benzină. În registrul de salarii, acesta era trecut drept „vase noi de mincare, cositorite... 5 șilingi și 5 pence“, deși costase plin de benzină la Rietfontein numai 4 șilingi.

*

În 1946, Pitter Krișansen avea o surpriză neplăcută. Într-o zi veni la ferma lui un bastard rahobothean² cu o mică turmă de oi caracul. Ca înfățișare părea să fie alb, dar buza de jos prea rășrintă și părul creț îi trădau originea de culoare. Burul observă asta imediat, cînd omul înalt, nscățiv intra la el și se prezentă foarte manierat, după obiceiul africanzilor, rugîndu-l să binevoiască a-i permite să-și adape oile și boii în lacul de apă stătătoare de la fermă. Da, după mamă într-adevăr ar fi fost rahobothean, iar în ce privește tatăl, se spunea că acesta a fost neamț sadea. Numele bastardului era Filip Eckendeeel.

Ferma cea mică pe care o avea în Rahoboth o luase asupra sa un frate mai tînăr. El voia ca împreună cu numeroasa lui familie să-și încerce norocul aici, la marginea pustiului Kalahari. Fiindcă luase parte la război și luptase împotriva fasciștilor, la început la Sollum și Benghazi, iar mai tîrziu în Sicilia și în Italia, căpătase niște pășuni în valea fluviului Lutyahau, ca unul lipsit de pămînt ce era. Într-acolo se îndreptau ei acum minîndu-și oile și boii.

Krișansen arăta harta cu măsurătoarea, dar de necaz i se încreji fruntea. Pînă acum se simțise stăpîn pe toate înălțimile și văile ce se aflau la răsărit și la sud de ferma Epukiro-Est. Cînd ploua îndeajuns, turmele sale nesfîrșite de oi cu coada groasă dispuneau de pășuni întinse și în valea fluviului Lutyahau. Dar el nu putuse să-și însușească aceste ținuturi, fiindcă el posedea deja 10.000 de acri³, atît cît era prevăzut pentru o singură fermă. Își scărpină gînditor barba, netăiată de săptămîni de zile, și zise cu compătîmire:

— Omule, te duci drept în prăpastie. O dată la cinci ani, în cazul cel mai bun, aduce și Lutyahau apă timp de vreo șase

¹ Galon — măsură de lichide în Anglia și S.U.A.

² Bastarzi rahobotheni — poporul ieșit din amestecul burilor cu hotentoșii.

³ Acri — măsură pentru pămînt care cuprinde ceva mai mult de 40 de ari.

zile. N-ar fi deloc înțelept să te stabilești acolo. Apă nu există la temelia pământului în valea aia uscată de văpaia infernală... Și apoi leii desertului Kalahari! Le-ar servi o cină binevenită oile dumitale. Cum se poate să vă li dat comisia regională a protectoratului Beciuana drept pământ de colonizare un teren de nefolosit! Dacă vrei dumneata să ascuți statul unui fermier cu experiență într-un ținut uscat, atunci întoarce-te din drum imediat. Sus, în țara Kaukau mai este pământ liber.

— Dar prea scump pentru mine, răspunde rahobhoeanul surzind. De lei nu mi-e teamă. Am învățat să împuşc al dracului de bine în războiul cel mare. Am plecat cu regimentul de voluntari Beciuana, am obținut cinstit drepturi depline de cetățean, în urma a două răni grave, și acum vreau și eu să-mi fac un rost pe aici cu zdreanța asta de pământ... Il cunosc destul de bine. Acum vreo zece ani umblam pe acolo după aur. Se înțelege că n-am găsit nimic, dar am băgat de seamă în schimb că o crescătorie de oi caracul ar face treabă bună în valea lui Lutyahau. De asta ne aflăm acum aici, eu cu nevasta, cinci fii și doi veri cu nevestele lor!

— Deci n-are nici un rost sfatul meu! glăsui tare Pitter Krișansen. Veți avea în mine un vecin bun și dacă veți simți nevoia unui sprijin sau vor veni pentru voi timpuri grele, am să vă iau sub protecția mea. V-aș pofti cu plăcere să mai zăboviți la Epukiro, dar știu că timpul înseamnă bani pentru un tânăr colonist. Așadar, călătorie bună!

În zilele și săptămânile următoare, baas Pitter călărea adesea pe colinele dintre valea Epukiro și valea Lutyahau, spionându-și noii vecini cu un binoclu puternic. Era de nesuportat, Luna ianuarie fusese ploioasă, iar acum, în februarie, nu putea fi vorba deloc de secetă. Cerul își deschisese îndurător stăvilarele, și piraie zgomotoase clipeau pe valea uscată altădată. Iarba înverzea pentru a doua oară și tufișurile pitice de mărăcini erau din nou împodobite cu frunze și flori.

Fuseseră trimiși ca iscoade vinători hereri. Aceștia aduseseră veste că rahobhoenii lucrau cu sîrguință la stăvilarele lor și se arătau tare pricepuți în ale vinătorii.

Hotărît lucru, noii coloniști aveau carne uscată pentru tot anul. Antilope de toate speciile, țapi zburdalnici și capre negre se aflau în număr destul de mare pînă departe în interiorul pustului Kalahari. Alt de mult vînat se afla în ținutul acesta încă pînă și boșimani, care hoinăreau în hoarde și n-aveau decît niște arme foarte primitive, se îngrășau mîncînd din belșugul de carne.

În ultimele zile ale lui februarie, fermierul Filip Eckendeel veni călare pe un bou la Pitter Krișansen, îi povesti ce progrese făcuse în construirea casei sale, se arătă foarte mulțumit de proprietatea lui și apoi îl rugă să-i dea vreo doi saci cu bulgări de sare. Din nebagare de seamă își lăsase provizia în căruța fără coviltir. Ploaia o topise, și oile lipsite de sare dădeau semne de indispoziție. Cînd va vinde la Rietfontein pieile fiarelor vîinate sau primele persiene, îi va restitui sarea în natură. De altfel, putea plăti pe loc prețul cuvenit.

Lui baas Pitter îi părea grozav de rău, dar el nu avea nevoie să le dea oilor sare, fiindcă pe pămînturile fermei sale erau destule locuri naturale cu sare.

— De altfel, continuă el gânditor, și pe valea lui Lutyahau se află stînci de sare. Cunoașteți colțul acela denumit pe hărți mormîntul boșimanului? În jos, dincolo de a treia vale uscată, sînt niște lespezi de lut cafeniu, care conțin sare pentru mii de caracule timp de sute de ani. Ce, adică cozile voastre groase nu sînt obișnuite să lingă din natură? Mă faci să rid! Ca și oile mele, se vor învăța și ale voastre. Gospodăria prosperă numai prin economii, tinere! Doar așa poți ajunge la ceva!

După ce rahohofteanul plecă, baasul îl chemă pe Mauki, care tocmai venise la fermă, să ia bolovani de lîns pentru oile sale.

— Cine e la caracule? Moș Kikudu? Păi el poate să facă două zile și munca ta. Nici o oală nu va fiata mai devreme de săptămîna viitoare. Du bou! de povară în hambarul cel vechi al fermei. Să-ți dea Maria zece turte. Destulă mîncare pentru două zile. Astăzi trebuie să dai o goană pînă la mormîntul boșimanului din valea Lutyahau. Știi unde este? Bine. Restul o să-l auzi la hambar.

Pitter Krișansen înjura în gura mare cînd în sfîrșit Mauki sosi cu bou! de povară, pe care îl prinsese la pășune.

— Pune șaua iute... pe spatele animalului... e bună și cea veche. Și leagă apoi amîndoi sacii deasupra. Peste ei pune pătura ca să nu se vadă nimic.

Boșimanul se uita gânditor la cei doi saci. De-a curmezișul pinzei de doc treceau trei dungii late, galbene și sclipitoare. Nu putea să citească literele negre și groase, dar ce însemna capul de mort cu oasele de la șold încrucișate, asta o știa și el. Și Mauki își aduse aminte: cu vreo trei sau patru ani în urmă, se apropiase de fermă, dinspre Kalahari, un cîrd de lăcuste fără aripi ce distrugeau pînă la rădăcină orice firicel de iarbă. Atunci s-au cărat niște saci la fel, cu dungii galbene, și au venit avioane care au presărat cîmpia dinaintea fermei cu făina cea fină din saci. Dar nu mureau numai lăcustele, ci și păsările care își aveau cuiburile pe acolo, șapii și antilopele. Ba pînă și șerpii și șopirlele sprintene pieriseră ucise de otrava aia afurisită. Un an întreg n-a putut să fie mînată nici o turmă în zona asta a morții.

După ce se terminase campania împotriva lăcustelor, baasul aruncase sacii cu otrava diavolului în vechiul hambar. Krișansen punea totdeauna mina pe ce nu-l costa nimic, și arsenicul calcaros îi fusese lăsat de bunăvoie, căci transportul înapoi costa mai mult decît valoarea lui. Și acum încărcase bou! cel bătrîn cu praful care dă moartea!

— Grăbește-te! comandă baasul. Soarele apune în curînd și trebuie să pleci îndată ce s-a întunecat. Să nu pomenești nimă-nui despre treaba ta, altfel ai să cunoști gîrbaciul ca niciodată. Mergi toată noaptea și, înainte să se zînte roua pe firele de iarbă, să presari făina pe pămîntul de la poalele mormîntului. Da, chiar în valea fluviului, acolo unde se află coastele de lut de un cafeniu deschis. De ce? Prostule, păi acolo s-au arătat din nou lăcustele, iar stăpinul cel nou al fermei m-a rugat să fac ceva ca să scape de ele. Nu, tu să nu-i spui nimic. Să fie o surpriză pentru el. Bou! să nu-l duci jos, în vale. Poți să porți și singur sacii în spate... După ce-i golești, să mi-i aduci înapoi. Aș înțeles? Și... să nu lași urme...

Mauki nu dăduse din cap nici măcar o dată la explicațiile

atî de bogate în cuvinte ale stăpînului său. Iscoditor, căuta să se uite în ochii lui. Dar baasul se întoarse și privi peste umăr înapoi.

— Dă-i drumul, grăbește-te! Așteaptă în dosul hambarului pînă se întunecă și apoi ia-o pe potecă! Dacă merge totul bine, ai să primești ca răsplată un corn de tabac!

La lumina slabă a lunii, boșimanul găsi drumul spre peștera mormîntului, orientîndu-se de minune. Dar ca să mine boul nu folosi țepușul, ci lăsă animalul să meargă în voie, agale.

Voaia să se gîndească... Stăpînul a zis: împrăștiie acolo... cel din Rahoboth nu știe nimic. Mină oile acolo, bune oi caracul, frumoase caracule. Mănincă iarbă, ling otrava... animale proaste, le place tot ce are gust de sare. Moare oaja mamă și berbecul, moare miel după miel... proaste... biete caracule... bietul om cu copiii săi. Baas zice lăcuste... de unde, lăcuste sînt puține ca totdeauna. N-a luat niciodată otrava... de ce astăzi?

Ah, dacă ar fi putut să vorbească înaintea plecării cu înțeleapta Maria Magdalena! Dirîind, își înălță capul din umeri. Nu, nu era frigul nopții din ținutul pustiu, frigul venea dinăuntru, din inimă. Boșimaniș numesc asta ger din burta rece! Vedeă mereu înainte fața șireată a stăpînului și parcă îi auzea vocea răgușită: „Să nu lași nici o urmă“!

Și deodată Mauki știu ce are de făcut. Împinse boul înainte cu țepușul și merse mai repede. Cînd soarele se ridica deasupra întinderii nesfîrșite a deșertului Kalahari, el începu să coboare poteca stîlcoasă și apoi merse încet pe lingă lespezile de lut cafeniu de la „mormîntul boșimanului“. Lăsă animalul să se adape bine din Lutyahau și să pască liniștit, iar el se îndreptă spre ferma rahobotheanului. Către ora nouă, cînd apăru în susul fluviului turma de oi, se ghemui sub un mărăcinș înflorit și așteptă apropierea ei în liniște.

Eckendeel îl cunoștea pe harnicul boșiman. Îl văzuse de cîteva ori la locurile de pășunat și îl bucurase grija cu care acesta se ocupa de caraculele care îi fuseseră încredințate.

— Ce aduci, Mauki? îl întrebă el arătîndu-i boul încărcat care se culcase leneș în iarbă. A găsit burul între timp pietre de lins?

— Nu-i înăuntru nici o piatră de lins.

Și tînărul cu pielea cornoasă smulse învelitoarea de pe saci și arătă dungile galbene cu capul de mort amenințător. Baas spune sînt lăcuste la voi. Mauki a uitat unde. Tu, baas rahobothean, spune unde trebuie să fie împrăștiată făina rea?

Eckendeel citi „arsenic calcaros“ și se făcu palid sub pielea lui arsă de soare.

— Asta să împrăștii la noi? Nu cumva la mormîntul boșimanului?

— Da, da plescăi tînărul, care păru că-și amintește dintr-o dată. Da, chiar acolo, la pășunea de la lespezile de lut cafeniu. Presărat totul imediat dimineața. Prea firziu astăzi... miine fac cînd roua e încă pe fire. Sau faci singur?

— Dă otrava încoace! vorbi rahobotheanul cu glasul răgușit. Și asta ți-a poruncit aubaasul tău, să împrăștii arsenicul calcaros peste pietrele de sare?

— Aici nu e sare de lins, aici numai pietre proaste de lut, dar iarba e bună. Caracul e animal prost, mănincă făină otrăvită ca și

pietre de lins. Da, lăcusta moartă, țapul săriilor mort, caracul mort...
rea, rea, făină!

Rahobotheanul făcu verilor săi semn să vină și, furios, le spuse
ceva. Mauki nici nu se mișcă, când ei ridicară sacii de pe șa și, ti-
rindu-i la o parte, îi ascunseră sub o stincă ce atârna deasupra, în-
grămădind deasupra lor un morman de lespezi de piatră.

Eckendeel scotoci în buzunarul de la șaua bouului său, scoase o
pungă plină cu tutun, adăugă la aceasta pipa cu capătul frumos
pictat, aprinzătoare și le puse pe toate în mîna lui Mauki.

— Mauki, tu ne-ai fost totdeauna prieten bun. Să lași un stă-
pîn așa de rău cum e cel de la Epukiro și să vii la noi.

Boșimanul își scutură capul stufos.

— Nu pot să vin baas rahobothean. Mauki are atît de multe da-
torii la baas Krișansen. Cinci ori cinci, toate degetele lire sterline.
Mereu să lucrezi și mereu datorii tot mai multe... Proastă viață
pentru Mauki!

— Cinci ori cinci toate degetele... sînt tocmai 250 de lire ster-
line! Uite cum își înșală pungașul pîntecos cei mai buni munci-
tori!

— Noi toți avem datorii, Mereu trebuie să rămînem la baas în
Epukiro-Est. Cine fuge îl prinde vinătorii hereri și ciinii și după
aia girbaciul, mult-mult girbaci. Să nu mai șezi nici jos, nici cul-
cat...!

Eckendeel îi întinse mîna.

— Mi-ai fost de mare ajutor. Tu ești un adevărat frate pentru
oamenii din valea Lutyahau. Ai să spui adevărul în fața lui baas
Krișansen și tot ce am vorbit aici cînd voi fi eu acolo?

Mauki dădu din cap.

— Vorbele mele nu au preț pentru omul alb. Să-i spui tu
baasului meu toate. Vorbesc și eu apoi. Sigur, dacă e de față și po-
lițianul.

— Ești un băiat isteț. Așa o să facem. Atunci o să-ți șteargă
datoriile și o să te elibereze. Duminica am să fiu la Epukiro-Est.

★

Dar vizita la Pitter Krișansen decurse cu totul altfel decît se
așteptase Eckendeel. Cei doi polițiști călări aț gărzi de ocrotire a
protectoratului Beciuana băuseră zdravăn din cel mai bun whisky
de la Epukiro-Est și-l salutară pe rahobothean zgomotos de pe ve-
randă.

— Ai avut de-a face cu un porc, Eckendeel! Ce idei infernale pot
să aibă boșimanii ăștia, răzbunători, blestematul de Mauki a șterpe-
lit doi saci cu arsenic numai ca să otrăvească turma de caracul și
aubaasul Krișansen s-a socotit așa de temeinic cu porcul de ciine că
acum nu mai e în stare să răspundă la nici un interogatoriu.

Aruncîndu-se jos din șa, rahobotheanul scoase pușca din tocul
ei de piele, o încărcă și urcă treptele.

— Sergent Miller, sergent Crosse, sînteți în serviciu sau la o
circumă? Unde este Pitter Krișansen? Unde e Mauki?

— Pitter a plecat să aducă o sticlă grozavă. Mauki își răcorește
spatele și ce are mai scump la Maria Magdalena. Il vom pune după
aceea în lanțuri și-l vom lua cu noi la Rietfontein, pentru ca de acolo
să-l ducem în marș spre Mafeking. Nu știu cum o să ajungă acolo.
Pitter a avut o mină așa de grea. Bineînțeles, dacă nu ne vom răz-
gîndi.

Fața fermierului din valea Lutyahau se făcuse albă.

— Vreți să spuneți că justiția s-a pronunțat fără să așteptați decarația mea? Sint rehothocean, și cuvântul meu are tot atâta greutate ca și cele spuse de un alb. Il acuz pe Pitter Krișansen..

— Dar bine, Eckendeel, îi spuse sergentul Crosse, dumneata, care ai luptat cu mine în bătălia de la Sollum, se poate să te porți așa? Ce dovezi ai?

— Doi saci cu arsenic calcaros,

— Pe care boșimanul i-a furat din hambarul cel vechi.

— Asta o spune Krișansen. Mauki declară că i s-a poruncit să presare otrava pe pământ.

— N-are valoare pentru judecată! Un boșiman fără pământ nu poate să declare împotriva unui alb, deoarece se presupune că are o înclinație înăscută spre minciună și necinste!

— Nerușinatule! Cinstea nenorocitului ăsta se înalță pînă la cer în comparație cu cinstea lui Krișansen. Burul m-a mișcat cînd mi-a vorbit despre sarea care se găsește la mormîntul boșimanului și cînd mi-a spus că nu are bolovanî de lîns?

— Cu atît poate greși oricine, Eckendeel. Ce faci cu pușca? Lasă țeava în jos. Dă-te la o parte!

Cu chiu cu vai, sergentul Miller izbuti să smulgă pușca cea grea a rahobothoceanului. În ușa casei, nesigur pe picioarele sale, apăr proprietarul din Epukiro-Est. Din minile tremurătoare, două sticle îi căzură. Abia după ce văzu că poliștii izbutiseră să-l stăpîneasca pe vecinul furios, bîugui și el:

— Imi place, imi place, să mă înfrunte aici pe pămîntul meu, cu pușca încărcată! Miller, Crosse, ăsta nu-i un atentat la viață... o încercare de omor?

Unul dintre poliștii mormăi:

— Cea mai gravă tentativă; dacă răspunde altei tentative, scapă de urmărire. Măi, omule, Eckendeel, vino, așază-te! Ești înșelat!

Bastardul din valea Lutyahau se îneca de rîs.

— Krișansen, ești socotit în toată regiunea, de la Rietfontein și pînă la cascadele fluviului Zambezi, ca un om de nimic. Dar nu credeam să fii atît de bețivan și desfrînat, Unde e Mauki?

— Ce te privește pe tine?

Aubaasul își recăpătase curajul văzîndu-se protejat de pumnii puternici ai poliștilor.

— Mauki e un muncitor cu contract în grija mea, nu e al altuia. Dacă voi, rahobothanii, vă gîndiți numaidecît la amestecul nostru de sînge.. Aoleu! răcnî el fulgerat de o palmă. Aoleu! Blestematele. Arestați-l pe bastard.

— Nu curge sînge, mormăi sergentul Miller. Uite, sint sătul pînă în gît de afacerea asta.

— Eckendeel, du-te acasă liniștit. Ordin, camarade! Iar dumneata, baas Krișansen, poți să introduci la judecătoria coroanei o acțiune pentru insulte grave, dar fără să ne ieși ca martori. Condamnat în toată regula! Palma a nîmerit!

— Bine, plec. Dar nu fără Mauki! spuse hotărît rahobothoceanul.

— Poți să-l ai dacă-l eliberezi de datorii. Pune pe masă 250 de lire sterline aur și-ți predau contractul! răspunse disprețuitor stăpînul din Epukiro-Est. Sau să-mi dai berbecul de rasă, cu picioarele lungi, pentru porcul ăsta de bălat!

— Ai să-l ai! Miller, Crosse, voi sînteți martori. Pentru Mauki

și contractul său, îi dau domnului Pitter Krișansen berbecul de rasă, o adevărată minune neagră. Adu-l aici pe Mauki și niște hirtie. Să scriem contractul. Dă-ți cuvîntul duminale de onoare, baas. Mauki fu strigat, dar în verandă apărură Maria Magdalena ținînd în mînă o lingură de bucătărie, din care picura ceva.

— Cine-l cheamă pe Mauki? Baasul? Să-i fie rușine! L-a bătut atît de rău pe bietul băiat! Cînd au venit poliștii călări, nici nu se mai putea ține pe picioare. Dacă acum baasul asmută pe urmele lui ciinii sau vînătorii, n-are să mai rămînă nimic din el. Și atunci am să otrăvesc toate viețușile pe care le voi întîlni în cale. Amin!

Cînd bătrîna hotentotă spunea amin, asta însemna cea mai sfînt jurămînt.

La acestea, Krișansen răspunse:

— Păcat că-mi scapă berbecul de rasă! Totuși îl las pe boșiman să se ducă! Dar din contract nu-mi scapă!

Eckendeel băgă arma în husă, se aruncă în șa și zise:

— Imi păstrezi mai departe oferta, în cazul că Mauki își va căuta refugiul la mine!

Apoi plecă. Așteptă o săptămînă și mai bine, dar Mauki nu apărea.

★

Nenorocitul zăcea nu departe de ferma din valea fluviului Lutyahau, în peștera pictată de lingă mormîntul boșimanului. Acolo, unde odinioară cei mai mari artiști ai poporului său zugrăviseră pe pereți scene de vînătoare, îl găsiră doi compatrioți, gemînd de durere și clătîindu-se de slăbiciune.

Cînd focul anevoios făcut din rădăcini de ierburi, lumina zidurile, bolnavul vedea săgețile înlipte în lei, în antilope, capre negre și chiar elefanți, vedea boșimanj mici de statură hăituid prin nori de praf animalele, pe care apoi la ucideau ca să se îndoaie cu carnea lor și să termine vînătoarea cu un dans solemn.

Salvatorii lui, un boșiman bătrîn și fiul acestuia, îl îngrijeau, îi aduceau pepeni din deșert și semințe hrănitoare de iarbă, îi întindeau peste răni plasturi răcoritori, făcuși din trestie mestecată în dinți și flori pisate, scoteau din pămînt faguri dulci de miere și prindeau chiar din cînd în cînd presuri și pui de țapi. În schimb le dăduse voie să fumeze din pipa lui minunată cită vreme punga de tutun nu va fi goală.

După ce mîncau pe săturate, Mauki le vorbea despre munca pe care o făcuse, iar cei doi salvatori îi povesteau despre viața frumoasă și liberă din deșertul Kalahari. În Mauki se deșteptau amintiri din copilărie, din vremea cînd călătorea și el prin țînutul uscat de soare, însoțit de instrumentul cu ajutorul căruia găurea pămîntul ca să scoată apă, încălțat cu sandale de vînătoare, purtînd în mîini măciuci și tivgi. Era atunci propriul lui stăpîn și nu da socoteală decît stomacului său ghiorăitor și legilor simple ale hoardei de vînători.

— Merg cu voi, hotări el. Nu mai vreau să fiu servitorul omului alb... Vreau să merg pe marele Lutyahau în jos pînă acolo unde se scurge în nisip... apoi la lacul Ntwewe, pe care plutesc bulgării de sare... în munții Ngam-Ngam. Cunoșteam allădată toate potecile... Și la marele fluviu Sollindu, o să ne stin-

gem în sfârșit toată setea de care am suferit în viață. Nu, țara Kaukau n-o să mă vadă. Acolo vin polițiștii călări, îl pun în lanțuri pe Ma-usk-ksi și-l duc la Epukiro-Est, la hainul baas Krișansen. Acum, ca și voi, sînt liber.

Aprilie venise, și în depărtatul sud al țării era toamnă, când Mauki se furișă împreună cu tovarășii săi pe lângă ferma rahobotheanului în întinericul nopții se simțea mai puternic ca niciodată, deși cicatricile de pe spate îl mai ardeau. Cînd fiul bătrînului boșiman — pe care tatăl său îl striga Cea-cissko, cuvînt care înseamnă vînt de seară — îl îndemnă să fure măcar o oaie din Țarcul bastardului, Mauki se revoltă :

— Ești un om rău! Rahobotheanul mi-a dat mina, mi-a mulțumit, mi-a dăruit pipa, tutunul, aprinzătoarea. În schimb, să-l furăm? Nu! Ce, nu mai avem tutun? Dacă Mauki se duce să-l roage, primim imediat în dar o bășică de bou plină cu tutun și două cornuri de taur cu pulbere de tabac. Sigur că da, jur... dar nu mai vreau să cerșesc și pe deasupra să-i fur pe oamenii aceștia? Nu!...

Merseră toată ziua hrănindu-se cu pepeni din deșert și cu frunze groase de aloes, care potolesc foamea. Cînd se făcu seară, își săpară în nisip niște gropi, le împrejmuiră cu măcăciniș și se culcară istovii sub licărirea Crucii sudului¹.

Dimineața zăriră într-o vale laterală o antilopă bătrînă, cu coarne, care mesteca abătută frunza unei velvicii². În limba cafră, acest animal, rezultat parcă din încrucișarea unei vite cornute cu calul, se numește gnu. La fel îi zic și europenii. Africanzii l-au botezat însă vită sălbatică.

Mauki arătă cu mina animalul greoi.

— Are carne multă. Haide să-l hăituiim.

Bătrînul boșiman plescăi din limbă :

— Ești atît de iute de picior? Poți să hăituești vinatul pînă-l obosești de tot și-l faci să cadă la pămînt?

— Voi fi și eu al treilea hărbat! hotărî Mauki. Animalul c să obosească. Haide, Ciaci o să înceapă... pînă la salcîmul din depărtare. De acolo, tu, prietene, o să-l gonești pînă la capătul mîinii pe lespezi. Acolo pîndesc eu, îl sperii și-l fac să fugă înapoi pînă la salcîm. Și Ciaci îl ia de la capăt.

Incepu să-și încălțămizeze ciudatele sandale de vinătoare făcute din piele tare de țap, astfel încît ghearele dinainte ale sandalelor să vină sub degetele de la picioare. În felul acesta, alergătorul se putea avînta cu ușurință și, în același timp, arunca în spate un nor de praf, care înapămintă animalul, făcîndu-l să fugă.

Țînărul boșiman se apropie de antilopă pînă la vreo 30 de metri. Cu mina dreaptă aruncă mereu praf în aer. Hăituit, ierbi-vorul greoi o luă la goană în trap.

Cînd Mauki începu urmărirea, animalul încercă de mai multe ori să se așeze jos. Poate că se îndopase prea mult și voia să rumege. Dar Țînărul nu putea să minuiască măciuca grea ca ghiuleaua. Abia la amiază, cînd reluă hăituiala, se prăbuși antilopa gnu și nu mai apucă să se ridice. Boșimanul îi rupse picioarele

¹ Constelație în emisfera boreală.

² Plantă a pustului Kalahari cu tulpina subterană și frunzele lungi de doi metri întinse pe pămînt.

dinainte și grumazul. Cind tovarășii săi fură mai aproape, Mauki spintecase deja animalul.

Clefăind cu poftă, se îndopară cu toșii din rinichii plini de grăsime și lobii ațoși ai plămînilor. Apoi adormiră. Cind se deșteptară, își făcură din piele șorțuri pe care le încărcară cu atîta carne cît putură să țirască sub o stîncă unde își alcătuiră culcușul. Trei zile se desfătară cu grăsime și carne. Din piele tăiară niște curele lungi, pe care le uscară la soare, și cind hrana se termină porțiră din nou spre răsărit.

Lui Mauki îi plăcea mîncarea bună.

— Atîta carne n-aș fi căpătat nici în zece ani de la baas. Viața liberă, viață bună. O să vinăm mereu animale de astea. Animale proaste, dar frumoase.

În zilele următoare, însă, apărură numai țapi săritori, struți și antilope, pe care nu le puteau ucide fugărindu-le. Totuși, nici unul dintre călători nu suferea de foame. Fără întrerupere, ochii căutau împrejur și mîinile adunau tot ce putea să umfle stomacul.

La răsărit de valea fluviului Luțyahau, nu mai curgea nici o apă. Dar cu instrumentul anume făcut — o țevă lungă de trestie — și cu filtrul din scoarță de copac, născocit după priceperea lor, boșimaniî puteau să tragă din pămînt destul lichid că să-și potolească setea. Deși, de cele mai multe ori, apa avea gust de sodă și de sare, faptul acesta nu-i tulbura pe consumatori, așa cum nu-i supăra nici gustul amar al frunzelor carnoase de aloes.

Înălțimile albastre ale munților Ngam-Ngam se vedeau din ce în ce mai aproape și într-o zi Mauki le propuse celorlalți să cerceze și aceste coclauri. „Acolo sînt multe antilope cu coarne și mult aur în nisip. Cind eram mic, un om alb a mers cu mine acolo. A luat multe grăunțe galbene... A fost apoi mușcat de o viperă. Vreau să caut mormîntul omului alb“.

Munții Ngam-Ngam se află la marginea zonei secetoase pe care o numim deșertul Kalahari și sînt acoperiți cu mărăciniș. Unele defileuri ascund păduri mici. Nici pînă astăzi, regiunea aceasta nu i-a ademenit pe albi să se stabilească atît de departe. Doar cind și cind, curajoși căutători de aur și vanadium sau întreprinzători cutreieră-lume cutează să pătrundă în aceste pustietăți. Vinătorii amatori de speciile ce trăiesc la înălțimi nu obțin permisiunea să-și practice sportul în munții Ngam-Ngam. După dorința administrației protectoratului, aici trebuia să se constituie un parc de animale sălbatice în care să-și găsească adăpostul speciile africane în curs de dispariție.

Boșimaniî, cu metodele lor primitive de vînătoare, nu puteau pricinui însă nici o pagubă parcului de animale sălbatice. Mauki și tovarășii săi au mai ucis pe aici, pe colo cite o antilopă gnu sau cite o capră neagră ca să se hrănească cît timp au colindat peste dealuri și văj căutînd mormîntul omului alb.

Le lipsea însă și pregătirea, și răbdarea ca să spele de nisipul piraielor fluturașii de aur sau să caute bucăți mai mari din prețiosul metal. Numai Mauki culegea ici și colo citeva grăunțe galbene, dar acestea puteau să fie tot atît de bine pietriș de pucioasă ca și mine-reu de aur.

Aproape doi ani colindară cei trei boșimani prin munți. Uneori coborau la marele fluviu Sollindu, unde vinau peștii cu sulile și beau apa cu atîta poftă de parcă ar fi fost vinul cel mai scump. De asemenea prindeau broaște țestoase și adunau scoici. Dar se retrăgeau repede cind apăreau acolo vînători din tribul barotzi.

În munți hrana e mai sărăcăcioasă, dar viața mai sigură, chiar dacă răcnitul detunător al leilor face uneori să tremure tufșurile de mimoze. Regele stepei găsea hrană suficientă printre animale, așa că nu simțea nevoia să se apropie de cei trei oameni.

Intr-o seară, cînd se ghemuiseră în jurul unui foc mic și împingeau cu economie în flăcări crengile de mărăcine, una după alta, în timp ce ciosvirta de căprioară se frigea pe țigla sfîrșind, tinărul Ciaci spuse cu un aer răutăcios:

— Cunosc un boșiman deștept care caută mereu mormîntul omului alb. Se vede că e în lună; sau și-a pierdut ochii din cap, poate că și bate cimpii oleacă. M-am săturat de Ngam-Ngam. Plec în țara Kankau, ba încă și mai departe, la Tsumeb. Acolo am să caut de lucru. Ciaci este acum puternic. Boșimani sînt căuțați la minele de aramă. Acolo există și femei drăguțe — Khoi-Khoi¹. O să iau o femeie și am să legăn copii..

Mauki se infurie:

— Ciaci, afurisită limbă mai ai! Știu unde este mormîntul omului alb. Dar de ce să căutăm sacul cu aur? Aici, în munți, poți trăi frumos o viață liberă. Aici ai totdeauna mîncare bună pentru burtă și apă rece pentru inimă.

Celălalt boșiman se îndărătnicea însă.

— Sînt sătul de Ngam-Ngam. Vreau să văd oameni. Îmi trebuie tutun pentru pipă și tabac pentru nas. Am să povestesc despre marea noastră călătorie făcută în pustiu! Kalandari atît în Sumeb cît și în Grootfontein și Otawi. Nu mai sînt un tinăr prost. Sînt un bărbat acum!

Și tatăl său adăugă:

— Unde merge Ciaci, acolo merg și eu.

El știa că la minele de aramă din districtul Otawi era nevoie de muncitori, iar scunzii, dar rezistenții boșimani erau preferați în galerii fiindcă se angajau cu cele mai mici salarii. Și aceasta însemna ceva. Un ovamb puternic, dacă muncea bine ca miner, cîștiga pînă la doi șilingi pe zi, din care putea să-și plătească hrana, gazda și îmbrăcămintea de lucru.

Zadarnic le povestea Mauki pășunile lui de la ferma unde lucrase ca muncitor cu contract. În amîndoi boșimani se trezise dorul de oameni. Dorul acesta i-ar fi dus înapoi chiar de-ar fi trebuit să meargă mii de kilometri.

Deoarece venise însă timpul ploilor, cei trei nu se grăbeau să părăsească munții, bogați în vînat. Adeseori Mauki pleca cite o jumătate de zi, dar la întoarcere găsea întotdeauna micul sălaș, unde pilpiia focul și unde se odihneau tovarășii săi. Intr-o seară îi anunță cu mindrie:

— Miine o să mergem la mormîntul omului alb. Am văzut defileul astăzi de pe munte. Luăm sacul de piele din peșteră și mergem în țara Kankau. Nu mai avem nevoie de minele de la Otawi. Ne îmbogățim toți trei. O să fim tare bogați! Da, da!

În ziua următoare, cînd soarele se ridicase sus, se tirîră pe povirnișuri prăpăstioase de ardezie pînă în fundul defileului. Mauki începu să caute nedumerit incolo și încoace printre stînci. După a-tiția ani, uraganele de nisip și de praf îngrămădiseră mormane de

¹ Khoi-Khoi are sensul de om. E o denumire folosită ca un titlu de onoare, de unele triburi ale negrilor africani, hotentoți, barotzi, gricvași, hereri, owambi, zuluși.

nisip și de pământ, movile și dune întregi. Undeva sub acestea trebuia să fie intrarea în peștera în care nefericitul căutător de aur închisese ochii pentru ultima oară. Acoperit de sfărâmaturi, chiar pirăiașul se-case. Oricît de adînc străpunseră nisipul afinat, nu putură să sugă cu trestia lor nici măcar o picătură de umezeală dătătoare de viață.

Ciaci și tatăl său se grăbeau să iasă din defileu ca să scape de arșița aceea infernală. Mauki nici nu voia să audă. Riciia ici, scormonea dincolo, se tira peste stînci aduîmecînd. Deodată scoase un strigăt. Printre blocurile de stîncă prăbușite, aburea ceva rece și umed. Dispăru ca un șarpe prin crăpăturile înguste și apoi se auzi dinăuntru muntelui un răcnet de bucurie.

— Кн-и-и-и-и...

Scoase mai întii o coajă de dovleac plină de apă, apoi o cazma grea în formă de cruce și, în sfîrșit, apăru și el la lumina soarelui cărînd în urmă un sac de piele, grea și tare ca osul. Legătura sacului făcută cu multă grijă nu prea era ușor de desfăcut. Umbrele începeau să cuprindă defileul. În sfîrșit, Mauki reuși să-și afunde mîinile înăuntru sacului, de unde le scoase pline de grăunțe și fluturi de aur cu o licărire ștearsă.

— De o sută de ori două mîini întregi de lire sterline, ba încă și mai mult, prefui el sacul strigînd vesel. Cu asta cumpărăm o mașină. Boșimanul nu mai are nevoie să aherge... Cumpărăm o fermă de caracule, un sac mare de tutun, două ori cît toate degetele de la mîinî coarne de taur pline cu puîbere de tabac... și rachiu... mult... mult... rachiu!...

Tovarășii săi rideau de planurile lui de viitor, încercau metalul ciudat cu virful degetelor sau cu dinții și lăsară din neatenție cîteva bucăți să se rostogolească pe pietriș, fapt care supără amarnic pe Mauki. Legă cu grijă sacul la loc și dispăru din nou în peșteră. De acolo aduse mai multe coji de dovleac pline cu apă pînă cînd prietenii săi își potoliră setea. În sfîrșit apăru iarăși, de data asta sclîpînd de umezeală de parcă ar fi făcut baie. Din lumea subpămînteană scosese și un cuțit ruginit de vînătoare pe care-l dăruî lui Ciaci. Apoi merseră spre miazănoapte ca să caute vîna de apă ce-și avea izvorul undeva în sus.

Seara nu avură altceva de mîncat decît niște fructe de iarbă prăjite, dar se simțiră mulțumiți și mindri. Mauki arăta mereu ce ar putea face cu aurul. Deși toate planurile li se păreau cu nepuîniță, rideau mai zgomotos decît perechile de hiene ce se plimbau în jurul culcușului lor.

Două zile Mauki purtă singur sacul cu aur, dar atunci cînd le căzu iarăși pradă o antilopă grasă, își făcură din pielea ei niște traiste de purtat în spate și-și împărșiră povara din sac. Deasupra grăunțelor de aur puseră niște biete resturi de mîncare, căci fugarul de la Epukiro-Est îi prevenise:

— Omul alb iubește gunoiul galben întocmai ca viața sa. Dacă știe că noi avem aur, ne împușcă. Nimic nu vorbim de gunoiul de aur!

Pînă ajunseră în deșertul Omaheke, luna plină se arată de șase ori pe cer, deasupra capetelor celor trei drumeți. În cale găsiră multă ospitalitate la bieteile hoarde de vînători din țara Kaukau și căpătără, în schimbul șorțurilor de piele și al mantășelor de vînătoare, trei haine impregnate cu ulei.

Se tiră mult cu un negustor ambulant sirian pentru trei

pălării de fetru cu borurile mari, așa cum poartă burii. Când Mauki oferii pentru ele aur, negustorul îi refuză. Voia să le dea numai cu bani peșin.

Comerțul cu aur era strict oprit: Aurul se primea numai în Grootfontein, la Banca Sud-Africană. Duceți-vă acolo și luați pentru el șilingi și lire sterline, din care o să puteți cumpăra de la mine pălăriile astea frumoase. Ați înțeles?

Dar Mauki nu înțelegea deloc cum ar putea să transforme comoara de aur în bani. Ar îi trebuit să trateze cu oamenii albi, iar ei l-ar fi întrebat de unde are aurul. În fiecare seară repeta împreună cu tovarășii săi ce trebuie să spună și să răspundă la vizitare. Dar numai când fluieratul înspăimântător al trenului de Grootfontein ajunsese în adăpostul lor, îi veni o idee bună:

— N-am să duc tot aurul, ci doar un buzunar plin și am să amestec și pietre scilpitoare ca să par prost de-a binelea. Voi așteptați-mă pe riul Riviere¹.

Nici o clipă nu-i trecuse prin minte că tovarășii săi ar putea să-i fure comoara. Nici aceștia nu se gîndeau la așa ceva. Îi întrebară doar ce ar trebui să facă dacă el nu se va mai întoarce. Și el hotărî scurt:

— „Așteptați! Mergeți în stepa Omaheke și așteptați pînă cînd vin eu. Dar să nu aruncați aurul!”

A doua zi cam pe la amiază, Mauki stătea la ghișeul funcționarului care schimba aurul la filiala Grootfontein a Băncii Sud-Africane. În timpul peregrinărilor prin deșerturile Kalahari și Omaheke, uitase aproape toate cuvintele engleze și africande. Își sprijinea silabele prin semne:

— Vîndem... aur... Da!

Și, scormonind, dădu afară din buzunarul hainei grăunțele de aur.

Cel din dosul ghișeului apucă vasul pentru probe, sticla de acid, dădu la o parte după o scurtă examinare mai multe pietricele de pucioasă, puse restul în vas, turnă deasupra un lichid și urmări, cu fruntea încreștită, sfîrșiala și fierberea pe care le pricinuiseră. Apoi acidul fu vărsat afară, iar ceea ce rămăsese după fierbere fu uscat deasupra unei lămpi cu spirit și pe urmă cîntărit.

— Cinci uncii, cam o sută cincizeci de grame stabili el. Înseamnă douăzeci de carate fine. Pe urmă socoti pe o foaie de hîrtie. Face tocmai 24 de lire sterline! Ai înțeles?

Boșimanul uscățiv dădu din cap cu înflăcărare, deși abia înțelegea sensul acestei cifre. Dar cînd i se împinseră cîteva bancnote, se rugă:

— Nu vreau hîrtie... șilingi, monedă.

— Da, se poate... mormăi funcționarul, a cărui față mulțumită exprima cît de bine aranjase afacerea. Îi numără pe teigheaua de tablă atît de mulți șilingi, încît lui Mauki începură să-i sclipească ochii. Boșimanul băgă în buzunarele sale 480 șilingi de argint..

Cel din dosul ghișeului rinji. Deodată îl întrebă:

— Mai ai aur? Aurul ăsta nu e prea grozav! Dar eu îl primesc bucuros!

¹ Riviere — riu african care n-are apă decît în anotimpul ploios.

— Da, răspunse Mauki, care se mișca neliniștit de pe un picior pe altul. Da, mult, mult aur. Vin mâine iarăși!

— Îmi pare bine! Ei, acum fă-te khoi-khoi! Cumpără niște haine cumsecade. Zdrețele astea miros împotriva vântului pînă la șapte mile!

Cînd ajunse afară în stradă, se imbulziri spre el cîțiva trîntori — boșimani, hotenfoși, owambi — care ghiciseră parcă după miros argintul din buzunarele pline doidora.

— Trebuie să ne dai ceva, frate khoi-khoi! Cu siguranță, ai jofuit o bancă, nu-i așa? Deci te grăbești?!

Dar Mauki alerga fără să răspundă la laudele lor prefăcute. Mergea drept spre baraca de tinichea ondulată, înaintea căreia se afla la înălțimea vederii imaginea unui soldat, semn că aici se vindea tutun. Cumpără un corn de tabac de tras pe nas și un pachet mare de foi de tutun. Nici nu simți cînd dădu cei patru șilingi ceruși. Apoi păși șanșos mai departe, se uită la magazine și la circiumi, pentru ca mai firziu să recunoască locurile, și o luă agale spre țarmul rului Riviere, unde își știa tovarășii de drum.

Pungașii din Grootfontein erau prea leneși ca să-l urmeze de parte pe cîmpia de nisip, în dogoarea arzătoare a soarelui și se întoarseră îndărăt înjurînd.

Ciaci și tatăl său stăteau liniștiți sub un salcîm. Nu le venea să creadă cînd Mauki le aruncă la picioare, cu un aer măreț, cornul și pachetul de tutun. Mulțumit, acesta se așeză pe vine lingă ei și chicoti:

— Sintem bogași!

Și scoase, una după alta, cîteva mîini de șilingi din toate buzunarele hainei. Aici pentru Ciaci, aici pentru tine.

Fără să numere, împărți pînă cînd, după socoteala sa, fiecare avea hani îndeajuns.

— Și acum să tragem tabac pe nas! Poficios, respiră adînc și-și umplu nasul cu pulberea pătrunzătoare. Ceilalți doi făcură la fel. De atîta strănut și scuipat, se rostogoliră pe pămînt, pentru ca pe urmă s-o ia de la început.

Pipa rahobotheanului nu mai exista de mult, astfel că cei trei se apucară să construiască o lulea boșimană. Săpară o gaură în formă de pilnie în care băgară din părți diferite trei țevi de trestie. Umplură deschizătura cu un amestec de iarbă sfărîmată și foi de tutun, puseră deasupra iască înroșită în foc și începură să fumeze lungiți pe burtă. Trăgeau din lulea cu deliciu, iar Mauki le povestea printre picături. În Grootfontein, sînt multe haimanale! Nu fac alta decît strigă:

— Dă-mi, Khoi-Khoi, dă-mi tutun, dă-mi mîncare, rachiu. Eu n-am dat nimic, nici voi să nu dați! Dacă văd șilingi, ni-i iau pe toți. Omul alb spune: cumpăr haine bune. Acum da. Merge, la Grootfontein. Ne cumpărăm cămăși pestrife și pantaloni și mîncăm mîncare bună. Știu o femeie bătrînă care frige carne pentru Khoi-Khoi și fierbe mei. Dacă dăm șilingi cîpătăm de toate. Poate și rachiu! Nu, nu beau rachiu în Grootfontein. Cumpărăm și apoi mergem la ritu, ne ascundem și înghițim...!

După orgia de tabac și tutun, cei trei porniră la drum spre oraș, unde ajunseră pe la asfințit, ca să se mire de lămpile de carbid melancolice și de becurile mari electrice, care afirmă ca niște luni uriașe, peste gară, peste instalațiile de topit cuprul, peste mulțimea de

pe străzi, în care se puteau distinge toate culorile de la negrul cel mai întunecat pînă la albul cel mai luminos.

Cei trei prieteni își strîngeau cu teamă traistele de piele cu bogăția lor. Cînd Mauki intră cu îndrăzneală la o bătrînă hotentotă care ținea un fel de birt, într-un careu de sirmă ghimpată, prietenii săi îl urmară șovăind și se ghemuiră modești pe traistele de piele, aproape de gard.

Mauki însă păși țănoș spre grătar și cazane, alese trei ciozvirte respectabile de vacă, puse să i se umple un tin mare cu păsar aburind și mai luă trei tivgi încăpătoare pline cu bere neagră făcută din buruieni. Apoi privi întrebător pe harnica bucătăreasă. Aceasta ridică trei degete, și el îi puse înainte, fără nici o discuție, tot atîția șilingi. Rîzind voioasă ea mai aruncă cîteva turte calde pe tava de servit și dădu din cap prietenește.

— Bogătașule, să mai, vii la Ana Belleem. Multă mîncare, mîncare bună!

Totuși femeia se uită după el cu multă atenție, observă unde se așază și-și impiase cotul în coastele unei haimanale tinere ca să ia seama la tava de servit și la tivgi.

Tatăl lui Ciaci începu să tremure cînd văzu atîta mîncare deodată. Se înclină respectuos înaintea aducătorului și trase cuțitul său cel scurt de boșiman.

— Asta e ca în vis. Ia șilingii mei... mult mai bună e mîncarea decît banul prost ca un dobitoc!

Mauki se fălea!

— Pentru șilingii tăi poți să-ți cumperi un an întreg o masă tot atîta de bogată... da, da. Acum noi mîncăm ca domni albi: o îmbucătură de carne, una de păsar și-apoi o gură de bere.

Dar nici el nu respecta regula asta și înghițea, și înghițea pînă nu mai putea.

Mărinimos, offeri citorva spectatorî curiosî resturile chiolhanului și aceștia, într-un minut, goliră tava.

— Vrei și niște gogoși cu sirop? întrebă chelnerul care ridicase tacimurile de servit.

Ciaci devenise mărinimos. Aruncă celui care întrebase doi șilingi, și o clipă după aceea, înaintea celor sătui stătea un adevărat munte de gogoși inundate cu sirop. De altminteri, gogoșile erau destul de vechi și miroseau a rînced.

Cînd tînărul care servea se plecă spre el, Mauki, gemind de îmbuibare, zise încet cuvîntul vrăjit:

— Rachiū... rachiū... mult, mult!...

Uitîndu-se împrejur ca nu cumva să fie pe aproape vreo iscodă, tînărul dădu din umeri și răspunse:

— Interzis strict! Interzis! Cît dai?

— Două mîinj pline de șilingi!

Fără nici o vorbă, tînărul își întinse mîinile murdare. Iuă banii și dispăru, ca după un timp să se întoarcă cu o legătură de lujere de trestie de zahăr.

— Rachiul e ascuns înăuntru, șopti el.

Mauki simțea sticla rece și dădu chelnerului ca răsplată încă un șiling. Apoi se ridicară, lăsară gogoșile cu sirop cerșetorilor flămînzi și plecară toți trei clătîindu-se pe picioare de ghiftuiți ce erau.

În timp ce ieșeau din dugheană, pe veranda barului „Pykky Paris”, doi oameni îi examinau cu atenție.

— Townton, aceștia sînt boșimani despre care ți-am vorbit... Cum am spus și după analiză, e vorba de aur cu un bogat conținut de iridiu, ceea ce înseamnă că metalul are un preț potrivit. Trebuie să provină de la un zăcămint necunoscut. Prostovanul avea și o cantitate de pietriș de cupru în el.

— Cum am putea să-l facem să vorbească? zise celălalt și-și turnă în gîtlej whiskeyul din pahar.

— Firește, aur aluvionar, dar, drace, prea puțin șlefuit. Filonul, viitoarea galerie trebuie să se afle aproape de locul unde a fost strîns. N-ar fi rău pentru creditul meu dacă aș putea pune mina pe o concesiune rentabilă de mină!

— Individul vine miine din nou. Atunci o să căutăm să-l facem să vorbească. În genere nu pare atît de sălbatic. Știe cîteva cuvinte englezești și bure. Poate un muncitor fugar care a hoinărit mult prin pustul Kalahari.

— De ce nu prin Omaheke?

— Omule, acolo nu mai sînt cîmpii aurifere necunoscute. Ținutul a fost trecut prin sită ca făina cea mai fină.

În dimineața următoare, vai, cum mai bombăneau cei trei boșimani din pricina basamacului prost pe care-l înghițiseră în gropile lor de nisip, la marginea riului Riviere, pînă cînd îi copleșise somnul. Mai rămăsese în sticlă un rest, pe care Mauki îl vărsă în nisipul însetat, în timp ce mesteca cu osirdie un lujer de trestie de zahăr pe jumătate uscat. Cînd putu iarăși să gîndească limpede, începu să-și schițeze planul zilei.

— Voi mă așteptați aici... Să-mi ascundeți bine șilingii. Am să vind azi omului alb de la bancă două buzunare pline cu gunoi de aur. ...Da... și pentru voi cumpăr cămăși pestrițe frumoase, mincare, dar nu rachiu. Nu e bun pentru boșimani... Traistele de piele să le îngropăm acolo lingă salcim. Dacă vin singur, este bine! Dacă mă însoțesc oameni albi, faceți pe proștii. Atunci nu ne cunoaștem!...

Mauki își umplu cele două buzunare ale hainei cu grăunțe de aur, apoi o luă domol spre craș. Pe strada care ducea la bancă îi atrase atenția o baracă de tînichea ondulată, în care se afla îmbrăcămîntul și cămășile dorite și chiar pălării de toate nuanțele în felul celor purtate de buri.

Funcționarul care schimba aurul, îl salută din dosul ghișeului.

— Ei, prietene, ce-ai mai scormonit? Arată aici! Cînd văzu grăunțele mari de aur, cu muchii tocite sau în formă de cristale, scoase un șuerat printre dinți. Cu o sită separă nisipul amestecat, punctă numai ici și colo metalul cu picături de acid și apucă tirizia pentru cîntărit aurul.

Înainte de a scutura aurul în tirizie, apăru un alt alb care rostogoli în podul palmei metalul roșu-galben și întrebă de sus:

— Unde l-ai găsit?

— În munții Ngam-Ngam, biigui Mauki clănțînind din dinți. Departe, departe, încolo. Șase luni pline de pe cer am alergat eu pînă aici, în Grootfontein, aubaas!

— Cum te cheamă? se interesează albul.

— Eu, Mauki. Da, Mauki de la baas Krișansen din Epukiro-Est.

— Ce spui? Ai fost la pinteosul de Pitter? Ai îngrijit caracule?

— Da, bun pentru caracule... acum cumpăr și eu caracule... Mauki se pricepe mult la astea. De-ai a căutat gunoi de aur.

Funcționarul care schimba aurul își terminase între timp cîntăritul și făcuse socoteala:

— Mauki, ai să fii un om bogat! Acum ai adus 12 uncii... de 20 de carate de aur fin. Astea fac 50 de lire sterline pentru tine, o pungă întreagă plină de șilingi, ai înțeles?

Cu mâini tremurătoare, boșimanul apucă sacul roșu cu șilingi și se grăbi să plece.

— Un moment! îl opri al doilea alb.

— Poți să capeți încă doi saci la fel dacă ne duci la locul unde ai adunat aurul. N-ai nevoie să alergi. Am eu mașină. În zece zile sîntem în munții Ngam-Ngam.

Mauki dădu din cap:

— Acolo nu mai e aur. Numai nisip și piatră... Da, aș mai fi căutat eu. S-a terminat, nu mai e nimic.

— Ei, o să mai vorbim noi despre asta, socoti Townton.

— Să nu bei banii, Mauki. Și dacă iarăși mai ai...

— Încă mult, biigui el, vesel, că-l lăsau să plece. Atît îl orbise bogăția încît nu observă că doi owambi zdrențaroși se țineau după el pas cu pas.

Townton hotărî la bancă:

— Pe ăsta nu-l mai las din gheare. De altfel n-aș fi crezut că funcționarii care schimbă aurul la Banca Sud-Africană cîștigă așa de puțin!! Dacă boșimanul ar fi fost înșelat chiar cu 500 de lire sterline, mai mult și tot s-ar fi chemat că a avut un tratament omenesc.

Cel din spatele ghișeului rîni:

— Diferența de care vorbiți reprezintă partea mea la arenda locului pe care trebuie să-l obținem în primul rînd. Și dacă puneți mina pe Mauki, aș participa și eu cu plăcere la expediție cu 200 de lire sterline.

În timpul acesta, boșimanul, încărcat din greu, coborî spre rîul Riviere. La început, iuscitul negustor sirian i-a pus în brațe niște cămăși pestrițe și trei pălării albe ca zăpada. Văzînd însă cîți șilingi avea nespălatul, nu-i mai dădu drumul din prăvălie decît după ce cumpără de asemenea trei perechi de pantaloni de călărie, trei jachete din pînză de trestie încheiate cu fermoar și trei mantale de praț. Cu legătura de haine pe umăr, Mauki căută birtul din seara trecută și se aprovizionă de aici cu o oale friptă, cu cîteva fivgi de bere și un sac vechi de hirtie plin de lipii. După ce hotentota a fost plătită, obținu pe deasupra două pachete de țigări și o cutie de chibrituri.

Cînd pachetele fură aruncate sub salcîm, Ciaci și tatăl său porniră să joace de bucurie. Mauki se așeză jos la umbră și, gîlînd, se grăbi să-și aprindă o țigară. Văzîndu-se privit cu mirare de ceilalți doi, le spuse tușînd fără să-și fi recăpătat respirația:

— Toate-s pentru voi, fraților. Am un plan mare. Ne îmbrăcăm bine, ne umplem burțile și apoi mergem cu trenul la Windhuc și cu automobilul la Rietfontein. Acolo o să vindem iarăși gunoi galben de aur, o să căutăm caracule frumoase și vom merge la burul rahobothean din valea Lutyahau. El mi-a strîns mina, da!

După ce-și îmbrăcară hainele noi și-și potoliră foamea, căzură

cu toții de acord. Doi owambi jerpeliți căpătără resturile mesei bogate și în schimb le dădură bucuroși informații asupra felului în care ar putea să folosească trenul.

Owambii mai cerșiră cițiva șilingi, și, în sfârșit, plecară înainte să se lase noaptea, spre Grootfontein, unde se vedeau luminile licărind.

Fericirea te amețește și-ți alungă neîncrederea. Cei trei boșimani nu se grăbeau să se angajeze la căile ferate. Calea ferată îngustă, părăginită li se părea o invenție diavolească. Dar și teama li făcea să-și organizeze mai departe, zi de zi, micile lor petreceri sub salcîmul riului Riviere, lângă Grootfontein.

În acest timp, aparatele Morse făcăneau între Rietfontein, Mafeking și Grootfontein. Radiograme fuseseră schimbate, și pe la sfârșitul săptămînii sir Townton era, în schimbul sumei, de 100 de lire sterline, posesorul contractului de muncă încheiat cu mulți ani în urmă între baas Pitter Krișansen din Epukiro-Est și finarul boșiman Mauki, care nu-și îndeplinise obligațiile contractuale, lăsînd o datorie de 300 de lire sterline, după valuta Uniunii Sud-Africane.

Cel pe care-î priveau toate acestea începea să se simtă neliniștit. Cerșetorii owambi veneau zilnic, punctuali ca și soarele, și vorbeau mereu de o călătorie frumoasă cu trenul prin marea țară Damara și munții Erongo. Cînd plecau pe inserate, întrebau stăruitori care e data plecării. Păreau ciudat de bine dispuși, deși plini de umilință în același timp.

Intr-o bună zi, Mauki hotărî:

— Avem destui șilingi! Mai întîi, călătoresc eu singur să văd ce spune rahobofeanul. Apoi după ce vor trece pe cer două luni pline, vin aici, la salcîm, să vă iau. Voi plecați în noaptea asta undeva unde nu vă cunoaște nimeni. Șilingi aveți destui și nu e nevoie să vindeți aur. Hainele noi le puneți în legătură și le purtați la Tsumeb. Cei doi boșimani dădură aprobativ din cap și se puseră îndată în mișcare. Mauki își legă în manta traista cu grăunțele lui de aur și la revărsatul zorilor se îndreptă către Grootfontein. De n-ar fi mers cu picioarele goale, ar fi putut să fie luat drept un baas alb. Așa îl asigurau cei doi owambi care îl conduceau încercînd să-l convingă să le dea înainte să plece o gustare. Zis și făcut, dar unul din ei înghiți atît de mult încît i se făcu rău și dispăru grabnic. Celălalt îl însoți pe Mauki la gară.

Cînd boșimanul voia să-și ia bilet de tren, apăru deodată un polițist călare, îmbrăcat în haină gri, care-i puse mina dreaptă pe umăr și-i zise:

— Nu ești tu Mauki din Epukiro-Est? Te arestez, în numele legilor Uniunii Sud-Africane, pentru rupere de contract și fugă de la muncă, și... blestematul, îți fărîm oasele dacă vrei s-o ștergi.

Gîrbaciul îl lovi greu în ceafă, cu furie, pe cel ce căuta să fugă. Lui Mauki i se făcu negru înaintea ochilor și căzu în genunchi. Cînd își reveni din leșin, holbă ochii timpîi și fără nici o vorbă la lanțul de oțel care-i lega încheietura mîinii drepte de glezna piciorului stîng. Încirligat, schiopătînd, abia puu să facă drumul pînă la poliție.

Acolo îl aștepta ciudatul domn de la Banca Sud-Africană. Ținînd în mînă un nenorocit de caiet albastru, cunoscut, de altfel, lui Mauki, acesta spuse chestorului:

— Dumneavoastră îl cunoașteți, bineînțeles, pe numitul muncitor cu contract... Dar pentru mai multă siguranță să i se ia amprentele

digitale. În registrul de salarii figurau întotdeauna și amprentele ambelor degete. După ce se îndeplini și această formalitate, nu mai încăpea nici o îndoială că arestatul era boșimanul Mauki, care călcase obligațiile datoriei și ale contractului cu ferma Epukiro-Est. Așa că în virtutea legilor Uniunii Sud-Africane și a dispozițiilor respective ale protectoratului, fu predat lui Edward Townton, actualul posesor al contractului.

Noul baas îi desfăcu legătura de la picior, apucă însă în mână lanțul de oțel legat de braț și plecă de acolo cu forța de muncă achiziționată. Pe scara verandei lui Townton, cei doi owambi zdrențăroși îl împinâră rizind zgomotos pe boșimanul încătușat. Apoi se repeziră asupra lui și îi smulseră îmbrăcămintea nouă și frumoasă. Acesta fusese prețul trădării lor.

Townton îi întoarse toate buzunarele pe dos și rinji la vederea gramezilor de șilingi.

— Ți-i iau pentru datoriile tale, Mauki. Ia-ți și traista. Scoase o fluierătură ascuțită când descoperi aurul proaspăt spălat. Potrivit raporturilor obișnuite de muncă, fiind cumpărat la dispoziția celui care îți dă să muncești, asta intră în proprietatea mea. Ai înțeles?

Boșimanul nu scoase nici un cuvânt. Amărit, privea țintă înaintea lui.

Un owamb îi aruncă o manta de piele zdrențuită, celălalt un șorț. El nu ridică nimic. Gof, se ghemui tremurând pe verandă.

— Închideți-l în garaj, ordonă albul. Știu eu cum să-l domesticesc. Ascultă, Mauki, dacă mă duci la locul cu aur din munții Ngam-Ngam, atunci ești imediat liber. Ai înțeles? Gîndește-te bine pînă deseară.

La barul „Pikky”, noul stăpîn sărbătorea afacerea cu funcționarul care schimba aur la bancă.

— Bine, măi omule, ai plătit 100 de lire și ai obținut 300 numai cu aurul luat. Asta e într-adevăr o afacere! Dacă pasărea își recapătă ciripitul și ne arată locul productiv al minei, atunci nu ne mai trebuie nimic... Asta-i cel mai prețios boșiman care s-a tirit vreodată prin deșertul Omaheke. Dacă Pitter Krișansen, tilharul ăla bătrîn, află ce pasăre de aur i-am smuls, îl apucă dambla!

— Noi trebuie să fim prietenoși cu Mauki, îl sfătui celălalt. Asemenea firii se pot îndărătnici ca și ciinii bulldogi ciomăgiți. Mai bine plesnesc decît să scoată vreun sunet.

— Firește, rosti baas-ul. Nici o grijă. Îi voi da o sticlă cu rom pentru negri, ca să-i dezlege limba. Pînă la Harry sau Tsan ne trebuie tocmai o săptămînă cu vechiul jeep!

— Și de acolo poate nu mai e mult pînă ajungem la locul cu pricina. Să fii sigur, Townton, că acolo unde zace atîta marfă brută trebuie să se ascundă mult praf de aur în nisip, iar intrarea în galeria principală nu poate fi departe. Dar ține-ți gura. Altfel, toate haimanalele din Grootfontein și Tsumeb pornesc mîine spre noile terenuri aurifere.

Cei doi cerșetori owambi se distraseră toată ziua sperîindu-l pe boșiman în garaj. Firește, nu-i dăduseră nici o înghițitură de apă. Cînd Townton apărură cu sticla de rom și cu niște lipii, găsi o biată grămăjoară care scincea de groază și care, la toate propunerile sale, răspundea afirmativ. Natural că de la Tsau, ultima colonie înaintea munților Ngam-Ngam, s-ar putea ajunge pe calea cea mai scurtă la vîgăuna cu nisip de aur. Desigur s-ar putea călători prin Harry, și automobilul ar izbuti să ajungă, prin stepele mărăciinoase, pînă la

fi liber! Merg apoi la Khoi-Khoi în țara Kaukau. Dați-mi hirtia de libertate, baas!

— Ai s-o obții neapărat, dar după ce am evacuat terenul. Să spunem în trei, patru luni..., luni pline din cele de pe cer. Ai înțeles?

Mauki dădu din cap:

— Domnia-voastră a zis să arăt aur, apoi liber! Baas, tocmai așa ai spus. Da! Da!..

Townton apucă gîrbaciul.

— Blestematul, își rup în bucăți și ultima fărîmă de piele de pe cocoșe dacă nu ne duci imediat la locul minei. Dă laba încoace. Vrem să fim siguri de tine.

Și cătușa metalică clănțani sec la încheietura mîinii stîngi. Ofind, Mauki o luă înaintea amindurora pînă cînd ajunseră în fundul văii. Deși soarele se pleca spre asfințit, nisipul ardea, iar stincile de la răsăritul văii radiau încă fierbințeala uscată. În treacăt boșimanul se încovoia arătînd grăunțele de aur găsite și întreaga văgăună.

— Peste tot aur, uitați-vă.

Albii văzură la rîndul lor printre firele de nisip sclipiri galbene roșiaticе și se aruncară amîndoi în genunchi. Tirindu-se în toate direcțiile, adunau metalul prețios în săculețul lor. Townton lăsă liber lanțul. Mauki se ghemui la umbra unei stînci mari și se uita clipind din ochi la ceea ce făcea stăpînul său.

Acesta triumfa.

— Să vezi abia cînd l-om spăla! Cred că sînt 10.000 de uncii de aur curat..

— Mai mult, răspuse celălalt.. E destul pentru noi amîndoi. Uite aici o bucată de tellurit¹, care șade încă în cuarț. Galeria principală a minei trebuie să fie aproape de tot. S-o caute Mauki.

— Mauki, Mauki, strigă Townton. Impuțitule, blestematul, unde te-ai băgat? Vino încoace sau pun mina pe gîrbaci!

Dar nu-l mai putu găsi nici pe Mauki și nici bățul de ciomăgeală.

— Poate că s-a tîrit pînă la tabără, se consolau cei doi căutători de aur.

— Privește, colo e un strat gros, respectabil! Și scormoniră pînă ce îi prinse amurgul și nu mai putură deosebi pietrișul de nugget.

Dar Mauki nu era nici la locul taberei. Sacul cu apă stătea acolo încă plin pe jumătate. Traista cu provizii era neatinsă. La fel încărcătura grea de spate pe care o cărase boșimanul și puștile de vinătoare. În sfîrșit nimic nu le lipsea. Lipsea numai servitorul credincios, care știa să aducă seara mărăciniș pentru foc și apă de băut.

— O să vină el! se consolă Townton. Unde să se ducă prăpăditul în sălbăticia asta? O să fie bucuros să găsească la noi pesmeji.

Mauki petrecu noaptea în peștera izvorului. Dimineața se tîri afară grijuliu, acoperi intrarea peșterii cu pietre și cu bolovani rotunzi și se urcă cu un sac de apă mai sus, într-o firidă umbroasă a pereții prăpăstios de stîncă, de unde putea să supravegheze toată valea. Lanțul îi zăngănea la braț. Liniștit, își curăță un loc de observație. Pielea sa cornoasă de un gri-cafeniu se confunda cu umbra stîncilor. La cîteva sute de pași nu i se mai distingeau nici licărirea ochilor.

¹ Tellurit — minereu de aur în cuarț.

Vorbea încet cu sine însuși, și numai o șopirlă firavă îl asculta, ridicându-și curioasă capul îngust spre oaspetele uriaș.

— Vorba e vorbă și minciuna e minciună. Stăpînul alb spunea: „Mauki, să arăți mina de aur, apoi să mergi liber la ceilalți Khoi-Khoi, îndată liber“... Acolo jos la mormintul omului alb a urlat: „Îți vom face fereniță, cu gîrbaciul, ultima bucățică de piele. Încă trei luni pline!“ Nu, Ma-usk-ksi n-ar mai rămîne nici două, nici o lună la oamenii albi.

Dimineața, din crăpătura stîncii unde se afla, auzi cum îl cheamă :

— Mauki, Mauki, cîine blestemat al iadului, ne trebuie apa. Apa asta abia ajunge pentru cealalt de dimineață ! Gîndac murdar ! Afurisitul ! Paisprezece zile n-ai fi putut să te așezi dacă ți-am fi încercat mai întii pe spate gîrbaciul !

Boșimanul lăsă șopirla cafenie să fugă peste pielea lui cornoasă și rise încet :

— Multă apă pentru cel care știe unde curge. Nici o picătură pentru melcii orbi. Luați acum gîrbaciul și bateți piatra, bateți nisipul să iasă apă... Nu însă spinarea mea !

Puțin după aceea, ochii i se holbară de mirare. Albii se tirau în patru labe prin nisip și pietriș și adunau cu lăcomie gunoiul galben în sacii pe care-i tirau după ei.

— Mai proști decît o antilopă ! bombăni el. Aia știe să se așeze la umbră și să rumege cînd e sătulă. Albii sint mari, dar proști, foarte, foarte proști !

Din fundul văii se ridica praf. Domnii albi își minuiu cu iscusință vasele de spălat aurul, puneau în ele aurul plin de nisip și-l lăsau să curgă în bătaia vîntului arzător, care trecea prin vale. Cînd aruncau conținutul în curentul de aer, nisipul ușor era îndepărtat și ei urlau de bucurie la gîndul beneficiului afît de mare pe care-l aveau din spălatul uscat al aurului.

Mauki da din cap gîndindu-se. Gunoiul de aur e mai prețios în Grootfontein sau în Tsumeb. Aici, în Ngam-Ngam, e mult mai prețioasă apa. Și boșimanul scoase sacul cu apă din colțul întunecat al adăpostului său, ca să soarbă cu economie o singură înghițitură.

Mauki ședea și cugeta. Legea deșertului îl obliga să dea ajutor oricărui om în suferință. Dacă ar coborî cu sacul lui umflat de apă la cei doi mîncători de aur, cum ar mai juca cele două gîrbace pe spatetele său sfișiat de cicatrice. Pușina lui pricepere de a scăpa de cionmăgeală n-ar mai folosi la nimic.

— Boșimanul sărac și stăpînul alb bogat se deosebesc ca de la cer la pămînt, mormăi el privind mai departe cum crește bogăția căutătorilor de aur.

Dar cînd văpaia după-amiezii pătrunse în văgăuna defileului, micul boșiman observă că cei doi începuseră să caute acolo jos altceva decît aur. Se tirară prin afluvii, săpară cu sapa și cu hîrlețul o gaură adîncă în nisipul văgăunii și începură din nou să țipe :

— Mauki, prietene, adu-ne apă. Păduchiosule, blestematule, ești liber tinere, pe cuvînt de onoare !

Stăteau incovoiați sub povara sacilor de piele în care-și strînseseră beșugul de aur și priveau prostii la pereții stîncilor, care dogoreau de văpaie. Mai tîrziu se ghemuiră sub o stîncă plecată, dătătoare de umbră. Din ce în ce răsunau mai slab strigătele lor de ajutor :

— Mauki... Mauki... apă... apă...

Legile deșertului îl mai învățaseră pe micul boșiman să fie tare ca stincile munților Ngam-Ngam. În sinea sa era trist că nu putea să coboare și să dea celor însetați puțină viață din sacul său cu apă. Dar el vedea, în lumina strălucitoare a apusului, zborul sălbatic al bicelor împletite din piele de hipopotam. Puțin după aceea asistă la încăierarea albilor. Unul mai avea două înghițituri de apă în sticla de campanie și nu voia s-o împartă cu celălalt.

— Sete... tare-tare-tare... da! conchise Mauki, în bezna nopții, când de jos mirosul dulceag al putreziciunii se ridică pină la refugiul său.

Sir Townton și celălalt... de acum nici un girbaci... numai liniște în vale...

Un cuțit lung și două gloanțe, constată el obiectiv. Plecând în noua călătorie, se opri un moment ca să-și arunce pe umăr un sac de piele plin cu gunolul de aur și gîndi: un boșiman nu poate înțelege de ce omul alb este așa de prost!

Merse cu sarcina grea în spate la locul unde fusese lăsat jeepul. În cutia cu scule găsi o pilă și se liberă de cătușa de la braț și de lanț. Vărsă pe deasupra automobilului benzina din canistra de rezervă și minui multă vreme aprinzătoarea de loc cu fitil. Opera de artă a aubaasilor albi pieri într-un nor de fum gros, în vecinătatea pereților prăpăstioși ai munților Ngam-Ngam.

*

Incovoiat sub povara sacului plin cu aur, Mauki călătorea spre țara Kaukau, printre ramificațiile nordice ale deșertului Kalahari. Nu mai putea să meargă decît cite o jumătate de zi, dar în suflet avea mari speranțe. În sutele de nopți de odihnă, el cugetase: Cit de nedrepti au fost cei doi cînd nu și-au ținut promisiunea! Și la fel sint toți stăpîinii cînd strigă: „Ciine, blestematele, fă asta sau biciul!”

Intr-o zi oarecare, căci ce valoare are timpul în viața unui boșiman, Mauki îi regăsi pe Ciaci și pe bătrînul tată al acestuia. Toți trei și-au căutat desagi plini cu aur în sărăcăciosul Omaheke. Mauki își răsturnă sacul de piele, și prietenii lui se mirară de cit gunoi galben adusese.

— Ai fost iarăși la mormîntul omului alb? întrebă Ciaci curios
Ma-usk-ksi rise disprețuitor.

— Numele nu se mai potrivește. Nu știi ce aduce timpul. Nu, acum nu se mai cheamă mormîntul omului alb, acum se cheamă pentru toate timpurile mormîntul celor trei oameni albi... Da, în Ngam-Ngam, păi unde vrei? Am adus mult gunoi de aur. Da, e rău că stăpîinii albi sint față de boșimanii buni așa de nu știu... nu știu cum să spun...

— Așa ticăloși, completă Ciaci, care lucrase în minele de aramă de la Otawi și învățase cuvinte noi.

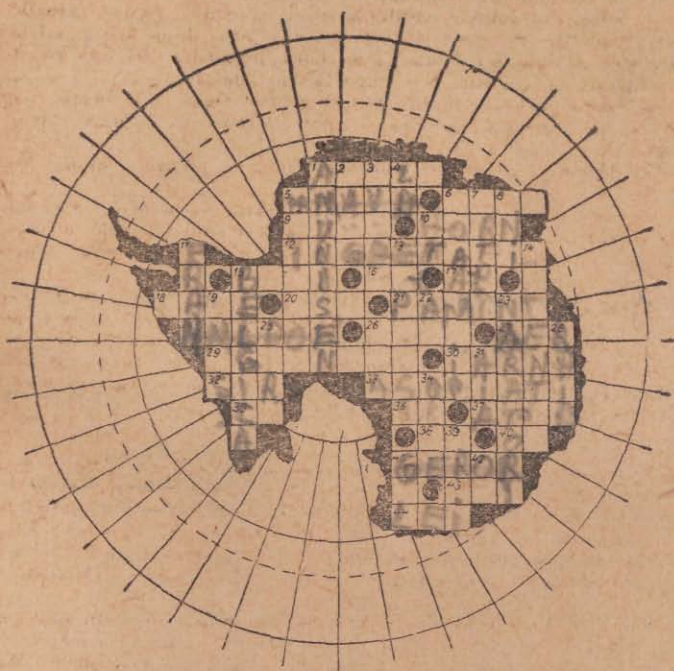
— Mauki, și acum tu mergi iarăși la Grootfontein?

Atunci acesta își clătină capul creț și mult umblat prin lume și rise:

— Ma-usk-ksi nu merge la Grootfontein, nici la Rietfontein și nici în deșertul Omaheke. Merge în țara Kaukau sau și mai departe, unde boșimanul nu mai este sub girbaci. Da, pămînt trebuie să se găsească. Știu acum — noi îl vom căuta!...

Și poate că și acum cutreieră cei trei boșimani ținuturile nesfîrșite ale pustiurilor sud-africane, ca să găsească libertatea, care este mult mai prețioasă decît aurul și decît mîncarea îndestulătoare.

CĂLĂTORII ÎN ANTARCTICA

ORIZONTAL : 1. „Pământul lui... din Antarctica”, este patria vânturilor și uraganelor; 5. S-a încoronat pe nedrept ca descoperitor al Antarcticii; 6. Tara acestei regine face parte tot din Antarctica și este învecinată cu Tara Coats și Tara Enderby; 9. Fluviu în R. P. Chineză între Hoang-Ho și Iang-Tse; 10. Cap american fără nici o legătură cu Antarctica; 12. Prinși de „herminele” iernii; 15. Explorator războinic... în Antarctica; 16. Început nipon; 17. Anton Pann; 18. Pol fi și istoric, dar în cazul de față sînt în direcți legătură cu Antarctica; 20. Frunță între frunți; 21. Strigăt concredinzînd bucuria navigatorilor; 24. Reziduuri zaharoase apreciate... în lumea animală; 26. Spațiu locativ în... Antarctica; 27. În Antarctica este destul de rare, dar dacă produce sau nu poia de mîncare este greu de spus; 29. În concordantă cu regulile igienice; 30. Anotimp antarctic; 32. Poate fi și indian, dar... și pinguinii îl preferă în mers; 33. Tovarăși; 35. Șeful familiei metalelor alcalino-pămîntoase; 36. Spetează;

37. Cioburi de asteroid; 38. Literă armeană; 40. Dan produse mult apreciate de exploratorii Antarcticii; 41. Adjectiv antarctic; 43. Fluviu siberian; 44. Trăiește în jungle dar și în apele Antarcticii.

VERTICAL : 1. Explorator celebru, descoperitorul polului geografic al sudului; 2. A deschis pentru prima oară în lume drumul către India; 3. Nivelul cel mai scăzut al unei ape; 4. Lovinescu Iloria; 5. Explorator japonez plecat spre Polul Sud pe bordul vasului „Kainan Maru”; 6. Strimtoarea în care s-a aflat Bartolomeu Diaz, în drumul spre India; 7. Echilibrori de tip... pinguin; 8. Tibetanii modelează în el statui! 10. Interjecție; 11. Personaj polar apreciat în lumea copiilor; 13. Neam de pinguini; 14. Protecție; 15. Vasul balenier care la 18 august 1897 își ridică ancora luînd drumul Antarcticii și din al cărui echipaj făceau parte Amundsen și Emil Racoviță; 19. Pădure cu tei; 22. Cuvînt din limbașul marinarilor francezi, care înseamnă „curent primejdios”; 23. Povestitori; 25.

...Antarctica "singura plantă cu flori găsită în Antarctica pe țărmul pământului Graham descoperit și studiat pentru prima dată de savantul român Emil Racoviță"; 26. Echipă de fotbal bucureșteană; 28. Călătorie aeriană; 31. Aceea (pop.); 34. ...Hordenskjold, renumit savant suedez care a plecat spre Polul Sud pe vasul „Antarctica”, dar care n-a ajuns de parte, vasul fiind sfărâmat de ghețari; 39.

Obstacol important pentru vasele ce navighează în ținuturile polare; 42. Primele noțiuni.

Dicționar la îndemână: IT — AI — TS — RUAI

Bibliografie: „Antarctica” de profesor Ghevantian Malac, broșură apărută în colecția S.R.S.C.

„Tajna albă” — roman de J. Popper.

Citiți nuvelele, schițele și povestirile apărute în

Colecția LUCEAFĂRUL

Iată câteva din ultimele apariții:

Radu Boureanu

CEAȘCA

132 pagini — 1,50 lei

Nicolae Jianu

UNUL DE LA „NEPTUN”

164 pagini — 1,50 lei

Teodor Mazilu

INSECTAR DE BUZUNAR

172 pagini — 2 lei

Nicuță Tănase

M-AM FĂCUT BĂIAT MARE

156 pagini — 1,50 lei

Petru Vintilă

DEZERTORUL

128 pagini — 1,50 lei

Mircea Zăciu

INCEPUTUL SFIRȘITULUI

136 pagini — 1,50 lei

Vizitați cit mai des librăriile!

Veți găsi de fiecare dată alte cărți care vă interesează

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile și sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecția noastră pe adresa București, Raionul I. V. Stalin, Casa Scînteii, Piața Scînteii Nr. 1, Redacția revistei „Știință și tehnică”. Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecția „Povestiri științifico-fantastice” apare la 1 și 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, prețul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Prețul abonamentelor :

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU